

2

ქართული სიტყვაელებითა
ქუჩნალი.

განგებულეს უვანუვანესი.

უვანუვანე.

ოდეს უფალა წარმოგზავნის ქუჭქუანასა ზედა გამოსა-
ცდელად ანგელოსთა თუსთა, სიუვანულისათუს, მოიბ-
კიან ივინი წუევასა ზე ცრემლსა, ეწთი მათ მშუადთა ან-
გელოსთაგანი აწის მანთა. ჩუჭნი შუდლი გავათათ
დედოფალო; ქმანა ეგ ხუმრობა რომელიც სიტოცხლეთ

უდაბნოს ჩემს ცოლსა ზე თუთონ მე; ადამ შეძიძლიან შე-
გაწუხო სული წომილისა ფასი ჩუჭნ შეგატყუო. —

წარტყლიშვილი.

გათავუოთ თქუჭნი შუღლი, დედოფლო ცაბილას სი-
ტყუით დაგაბოლოოთ წანსული ბოლოცი, უბნალო სა-
ქიდაგან შესდგა. —

დედოფალი.

ანა ერთი წინაბადა დანია. ისიც უნდა ადასტულოს. —
ახლა ჩუჭნ იმან უნდა დაგვიტყვიტოს წომ თქუჭნის ატ-
რე სასტკავს ქტევისათჳს მანც თქუჭნ იმას უუგანსა-
წომ. — ახა ბატონო მე ბატონია ამასუდ კი შეშინდით;
ჩუჭნ თავსუდ უმეტეს აამაფლუოთ თქუჭნი მანთა იმან უნ-
და საქმითაც დაგვიტყვიტოს —

უგარუგარე.

განა ცოცა სისხლის ტრეძლი დაესხა ამ ჩემს ცოლსა ჩუ-
მის მანთას ესრეთის ტან ჯგვითა. — ანა კმანა მე იმას ვე-
დაწ ვამოვტყდი. მე ვინანი წომ თქუჭნთან ვავსუდე ამ
გგანე შუღლი. —

დედოფალი.

ანა წინაბა სამი ვამოცდა აუო; აა მოწამენი აწიან მთა

ელი სასახლე, ასე ან იყო ბატონებო. —

ვანამ.

დახ!

ოტკელიშვილი.

მე მაგას უნდა ვერ ვატყვი. —

ვანამ.

თუთონ მე სიტყვათი სიტყვად მახსოვს.

დედოფალი.

თუ თქუ მენ ინანით თქუ მენს უხელოებას ჩემთან ზე შე-
გებნალათ თქუ მენი ცოლი ანა გნებავთ ამ დანებას ბა-
ტონებთან დაინოქოთ ზე მოითხოვოთ ჩემთან ბოდიში.

ვგანყვანე.

მე დავინოქო! ანას დანს. —

სიდონა.

თქუ მენ ან დაენამლევეთ დედოფალსა რუ ჭყვითლდებ-
ით? ანა თქუ მენ გეგონათ რომ წოცა თქუ მენს შვილს
წაანთმეფდით ზე გაავადებდით თქუ მენს მეუღლეს ის გა-
გიღიმებოდან? —

ვგანყვანე.

(ნელის ხმით) მე მაშინვე ვხედავდი იმის ცნებულსა ზე

დათვლილი მქონდა იმის ოხვრად. —

მანიაში.

თუ განსწრეკ წაბო თქუჭნ წკალეზ მიაყენოთ სკეურვე-
ლი ან ანის, სჩანს ერთი მხოლოდ მოწინაღება; ძლიუ-
რის ქმნისა ცოლისაგან ზე ამაში მე სიუვანულს სწული-
ად ვერა ვხედავ; შეაშანე ზე შგალი მოგცა. — თქუჭნის
სასახლიდგან წავიდა ამისთვის რომ გაატე ისა. —

უვანუვანე.

(ჩუმათ) ბოროტების ბადეში გამაბეს. —

დედოფალი.

გადასწავრეთ გამოიწიეთ ან ერთი ზე ან მეორე. —

სანგისთმოგველი.

იყავით მოწყალე დუთის გულისათვის ახალ ცანჯვას ნუ
მიაყენებთ უმაგისათა ც ანის საშანული უბედური; დამ-
ოწინილდი ვიუტო უვანუვანე; დანიოქე დედოფლის წი-
ნა. —

ოწკელიშგალი.

დედოფალი დუთის გულისათვის შეიბნალე მანთა. —

დედოფალი.

აი ამაზედ ანის დამოკიდებული საქმე. —

მანაა.

რუდად აგვიანებთ, — რას ჭიანჭველვით დაიჩოქეთ მო-
სთხოვეთ შენდობა, იქნება აქ მუხლები გეტყინოთ ამ ქვ
ებზედ; ბალიში მოვატანოთ კმანა რუდად ჯიუტობთ
რუ გეშინიანთ ჩუჭნ ანაგის ვეტყვიო.

უჯანყვანე.

(შემდგომ მღუპანებისა) მე შევიქნენ შეუწაცხ მყოფელი წმ
ინდისა უმანკოისა გულისა ზე მე ვხანობდი მისის ვნებო-
თა; მე ვაფვიანებ, ქცევა ჩემი იყო სსსტვი მსუწდა წომ
უკუნ შექცია ყოველი შეწუხება მასთან. — მაგნამ გვიან-
და აწის; მაშა აღსწულდი სოფლისა ვნებანო; მხათა ვან
წაგიდე ახალს ბწმოლაში წამოდით მანთას მტანგაღნო
(გაგა). —

მოქმედება 4.

(ტყე შაგნით სტენისა წყალი ჩამოდის იქ კანის ქო-
ხი მენახშირისა საშუალ სტენისა მუხა ზე იქ აწის მაწის
ტანტი). —

გამოსვლა 1.

ბემა ბუჩიკი გამოვა ქახილგან ბიჭს გამოჰყავს.

ბუჩიკი.

შენ მანთლას გაიგონე რომ შვილი წაანთო დედოფალმა?—

ბიჭი.

ღიას გავიგონე.—

ბუჩიკი.

ეგრე! დედოფალმა ცოლი გააშვებინა?—

ბიჭი.

ისე მითხრეს.—

ბუჩიკი.

თავის სახლიდგან შეუწაცხვებთ გააგდო თავის ყმების თანა დასწრებითა?

ბიჭი.

ღიას ეგერი სულ ეგრე მითხრეს ვგელანნი ჰყვოდნიან ვუანყვანეს.—

ბუჩიკი.

და აწის იმათი უგუდწება, ამაო, ამაოთა; უვანყვანე აწის
ის მთავარი შექმლელი, ზე უსჯულოდ შეუძლიან იბო-
ლო ტომოქმედოს, აქჲს უფლებს, სამარტალი; მთავარი
უვანყვანე ზე შერახშია, აწივი ზე ჭია. — მაგრამ ოწ-
რავ აწიან ძენი უფლისა, ოწნივ აწიან ძენი ეწთის მა-
მისა. —

ბიჭი.

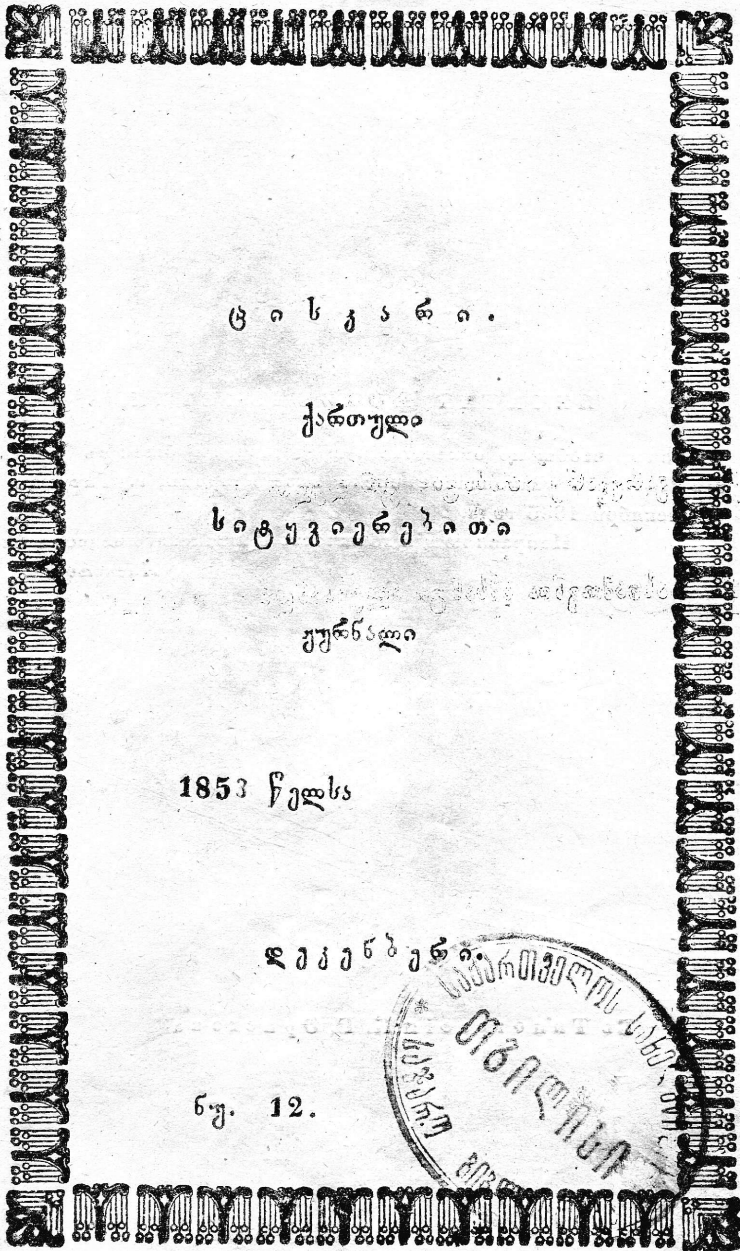
სადაც მიგულ უვლგან ისმოდა ლოცვა მარტასი; ზოგი
დევრათ ტიწოდა, ზოგი მეგობრად, უგულანი ფიტყულობ
დენ, რომ ტყუილად ჰსწაქებულა საბრადო, ქმისა-
გან. —

ბერეკი.

ხალხი ჰსჯის გაწეგანისა ქტევითა ზე აწ იტინან და აწის
ტყუისა სიღმრისას; მაგრამ იტის მხოლოდ მამამან, რომ
მელიტ უხილავად დასჯის; უმადლოებს, აწმარტავნებს
ას, ამაოთ მოუვანეს ზე მშობლის სიუვანულის დავაწ-
უებს. —

ბიჭი.

მაგას შენს ქალზედ ვერ იტყვი, შენს ქალს მაგას ვერ
აუგუდწებ. —

ც ი ს კ ა ნ ი .

ქანთუღა

სიტყვიერებისათა

გუწნალი

1853 წელს

რედაქცია

ნ.უ. 12.

ПЕЧАТАТ ПОЗВОЛЯЕТСЯ,

съ тѣмъ, чтобы по отпечатаніи представлены были въ Ценсур
ый Комитетъ узаконенное число экземпляровъ, г. Тифлисъ.
1 Декабря 1835 года.

Исправляющій должность Грузинскаго цензора *Св.
Алексѣевъ.*

Въ Типографіи К. Г. Эристовъ.

ბეჩია.

თათი ამტკიავა? მომანუენს მოვიჭრა თიხსა; გავისხნი ძან
დვსა რომ მოვიჩე სენიღვან: ოო, კაცსა აქუს შავი შე-
მანუხებელი სისხლი.— (ოხრავს)

ბიჭი.

(მიიყვანს ხესთან ჭე დასვამს) აა დაჯექ აქა.—

ბეჩია.

მე მახსოვს ეს ადგილი, მე ხშირად სადამთა მიჯექ ხო
ლმე იმასთან; ექ ამ გამხმარს გუუს მოეკროდის; აქ ვლ-
ანანაკობდით, ის მიმდებდა ხოლმე, ან იცა შენ ის
სიმიდესა.

მოქრის მხედარი ცხენითა,

ვანდი მოსწუვიტა ხელითა.

ან იცა? აბა ეს იმიდეს; ანა ანა ნუ იმიდეს; მე ან
მიყვანს მხედარმა მოსწუვიტა ჩემი ვანდი.

ბიჭი.

წამოჩექ დადაღული ხან შენუხებული.—

ბეჩია.

რომ მომკდომოდა იმას უთენო ავიტანდა დაკემოჩილ-
ებოდი შავს ბედსა, მასან ან ვიგებნობდი შეილისვან

უმაღლოებს; შენ შინაღი ან გესმის.—

ბიჭი.

ანა— ქანი თუ უბეწავს ფოთოლსა.—

ბეწივი.

ანა ფეხის ხმა მესმის.—

ბიჭი.

ვიღაც დედაგაბი მოდას.—

გამოსვლა 2.

იგინივე ზე მანთა.

ბეწივი.

იტან ვინ ანის ჩქარა მითხარ.—

ბიჭი.

ანი თუთონ.—

ბეწივი.

მითხარ ვინ ანის!—

მანთა.

(დაუმხოზა ზე მუხლზედ მოეხვევა) შენი მანთა, შენი
საწყაღი მანთა; მამავ შენ გან . განტეგებულ ქაღი.—

ბეწივი.

ქალი? მე არა მეყავს ქალი? — მათხარ მარტლას მე მეყავს
ქალი? მე მახსოვს უშვილო ვიყავ. —

ბიჭი.

აი შეახე ხელი შენი ქალია. —

ბეჩიკი.

(შეეხება ხელითა) წა აწის ესა; მთავრის მეუფლეკ, ყვ-
ანევარე მძლეკელის მეუფლეკ, შემინდოთ დედოფალო რე
ბა მბოძეთ ვაკოცო შინაურად დადებულს თქუჭნს ხე-
ლსა. — ეს წა აწის დაძველებული სამოსელი გაცვია ზ
ანა ოქროთ ნაქოვი. — წოდო უნდა დაიმდაბლო ესრეთ
თავა სად აწიან თქუჭნი მოსამსახურენი ქაღნი. — ბა-
ჭო! მოართვათ ხაღინა დედოფელს ცუეშა ნოტიო აწ-
ის აწ ვასცადეს. —

მართა.

(მუხღზედ მოხვევათა) შენი საბწალო ქალი; შენი ქა-
ლი, სინცხვალათ ხელ ადეუული, ქრმისაგან გამოგდებუ-
ლი, შგლი წამართვის, ადაწა მაქუს თავის მისაყრდნო-
ბა, ქუჭყანაზედ ზ შენც მომწამლავ სამწენლის დატო-
ნებათა: ჩემო მშობელო მამავ შევიბწადე —

ბეჩიკი.

შენი სიტყვანი აწიან ალექსიანი, მაგრამ გული გაქუნი
მაგარი გამოწრთობილი. შე უმადლოვ.—

მართა.

ფოცავე უოვლად შემძლებელსა შემცდარი ხარ მამავ.—
შე აწა მაქუნი დანაშაული.—

ბუჩიკი.

აწა გაქუნი? ახა მომეც ანგარიში შენს აწაწკაგუნულს
ქცევასა:— შენ სთხოვე შენს ქმარსა მამიშენისთვის წო-
დესაც იმან გამომაგდო ვინებით სასახლიდგან.— წო-
დესაც შე გაგზედო დამეყენებინა იმის სიანჩხლე უბრა-
ლო იმის გლეხებზედ.— მაშინ შენ წა ჰქეი მამიშენის-
თვის.—

მართა.

შე? შე ვიტარე.—

ბუჩიკი.

შენი ცრემლი მარგარიტი აწ აწის, შენ აგრე ძვირფასად
წად აფასებ შენს ცრემლსა შენ წოგორც ქალი უნდა გა
მოსაწილებიყავ მამასა.—

მართა.

ქმის დანაშაულს რუ ხდებ შენს ქალსა მოწილებსა ქმ-

მისა აწის მოვალეობა ცოლისა. —

ბერიკი.

მოწილება დიას მანთებს, მაგრამ ან უნდა განუჩულებულ-
იყავ იმასთან, შენ როგორც კეძმსა ისე თაყვანსა სცემ-
დი; შენ ღაიფიწეე მოხუცი; ის შენი ქმარი ან ანის; ის
ანის შენი შემარცხველი; შენ ანახან იმისი ცოლი, შე
ნახან იმის ხასა. —

მანთა.

(დიდის განწილულებით) დემეტო შენ ჭხედავთ წასაც
უსამართლოებას მე ვითმენ; განა ცოტა სატან ჯული მო
მაყენე? მამისა წევას მანც ნუ დასცემ ამ უბედურს
თავსა. —

ბერიკი

უმაღლოვ! შენა ხან დიხსი, შენ ან მოხველ უამსა დე
დი შენის სიკვდილისას, მიგედო უკანასკნელი დალოც
ვა. —

შენს უნახავად მოუჭდა დედაშნი. —

მანთა.

მოგაწევ მოწმად უოვლად უმაღლესასა; მამავ ამხანტ-
ავნებით ან მამსვლია. რომ ან მოხველ თქვენთან; იცის

დმეტომა ვათა ვატან ჯებოდი მე მასინ; დედა ზ ქმანი
ბიწვინ მომაკჷდაჭნი მასინ ჩემს გულში იბძოდა თანა
მდეობ ზ სიუვაწული; თანამდნობა ზ ვალი მანვედა
დედაჩემთან: ამავე დროსა მომიჷდა ქმანი მათეცებდას
ან ცავშოწებუღვიყავ იმის სანოლსა, მე დავწინ ჩემის
შვილის გულისათვის უნდა მომეთინა ზ მომეჩინა მამა.-
ბეჩიკი.

ჩემი შვალი შვაღზედ აშობ; მეწე წაუყავ შენ შვილსა
წატო ან გაუფთხილდი, წათ დარეუ შენ მიეც სისხლ
მფვწელთა მოსაკლავათ; შენ ზანუტყვზედ უსაშინელესი
შეაქენ. ყოველი ზანუტყვა მდედნი დანიცვამს შვილსა
ზ უფთხილდესა იბძვას ვანემ აქვს ძალა ზ შენ ნაწ
ნაწო დედავ! ორის შენის ხელით მიეც მოსისხლეთ შე
ნი შვალი. —

მანთა.

იმის სიტოცხლით ვაყადე სიტოცხლე მამისა. —

ბეჩიკი.

წადი გამეცალე. — შენი სუნთქვა ანის სანამლავი. —

მანთა.

მამიო შემინდე, შეუნდე შეუწაცხ ყოფილს შენსა მანთას

მამაკ -

ბერიკა.

გამეტალე ან მინდა გავიგონო, ბიჭო წამიყვანე. - (მო
უბრუნდება თავის ქალსა) გამიგონე უკანსკნელი, მე
შემოგიშვებ ჩემს ქონში წაგოჭხ უოკელს უბედურსა,
მზავარ მივცე თავის შესათარებელი ჩემს ქონში, წადი
კანი ქონისა ღია ანის, მაგრამ ჩემის გულისა კაანა. --

მართა

(მარტო.) შენ ნუ დამიტევს მამო ზეტალი შენ ჰხედავ
გულისა ჩემსა შენ ანა უგულებელ მეოფ. - უბნალო ვან სი
უვარულისათვის ვითმენ მე ამა შეუანტიცხებასა. სიყვან-
ული ან ანის ცოდვა მოვლენილია შენ გან, თვით შენ
ხან სიყვანული (დაჯდება ჩუმათ.)

გამოსვლა. 3.

მართა უვანუვანე ზე ვანამ.

უვანუვანე

ვწევს შეჩვენებულს ჩუტანს ჩხუბისა ოჰ! თუ ჩემი მატრივი

ან იუოს შივ ჩატანებული, მაშინ ან შევწინააღმდეგებ ჩემს
ბედნიერებას ამ სანძულელის მგონია ჩუქნის ადგილს მოვე
დით. —

ვანამ.

აქ არავინ არის. აგერ მართა. —

უვარუვარე

ის არის დაიძალე ტუეში (ვანამ ვაჯა.)

მართა.

(დღმათ დაფიქრებული ლანაძეკობს თავისთვის) ვაჭ-
ფრანდა ჩემო თურთანო ან გელხო ბედნიერება ჩემი სა-
უკუნოდ შეუფანა, მაგრამ სიყვარულისა ვანსკლათ შენ
ხან ისევ აქ ბნწყურვალე მჭეუნვარების დრუელი შენ
გულ დატყვანვს. — (დანახავს უვარუვარეს დაჩუდება)
ახ უვარუვარე. —

უვარუვარე

სად მიწბნხან ჩემგან მართავ?

მართა.

დოგორ შენა ხან ბატონო? შენ მოჩვენება ანა ხან?

შენ მეჩვენე ისევ, ,

მშვენიერ ჩემ უვარუვარეს ვხედავ; ჩემს ხელჩიფეს.

(მოხვევ) მე შენს ბგეძას გგძძნობ სე
მესმის მე; შენს ბწყინვალე თვალეს უუუტე, შენ მე
ხვევა რუ განჭქნდესი ნეტარო მოჩვენებაჲ. —

უვარუვარე.

მანთავ! —

მანთა.

ღამავაწუდა ყოველი ფერი შენ ჩემი ხად, მე გავცოცხლ
დი შენს მოხვევნილებაში გამეფო კიდევ კარნი სამოთხი
სა, ჩემო მეუფლეჲ! ჩემო ხელმწიფეჲ! —

უვარუვარე.

ოჲ! თუ მე მქონდეს ნება, ვიყვე კვალად შენი მეუფლე —

მანთა.

(განმავარდება მოხვევნილებისაგან) ვაიმე უბედურსა
ღამავაწუდა ზ ბედნიერებაჲ გამანთო შემინდე ხელმწი
ფეჲ. —

უვარუვარე

გაქვავდი გულო! ცრემლნო დამწკველნო შესდექით. —

მანთა.

ხელმწიფეჲ შემინდე დანაშაული; მე გლახაკმა გავბედე
ერთ წუთს თავის დავაწყება, ახლა ვბედავ ჩემს თავზე.

დოქას ვათარს უბსკრულს შთამატადო მე ბედმა გმადლობ
ხელმწიფევ.- საბჭადლო მოკითხვისათვის შენ სიყვანულით
გნახე მომიჩინე დაწულუღებულა გული შენის ნახვით.-
გმადლობ.

უვანუვანე.

მანთავ მე სიბჭადლულმა ან მომიყვანა შენთან.- დღე-
მან დასჯისამან მოაღწია ჩემსედ.- მე ახლა გავყოფ შე
ნს უბედურობას.- დედოფალს დამახესდეს ვათომ მე
ოტგული ვიყო; გამიწყნა ჩამამანთო ყმა ზე მამული გა
მამაგდეს მამულიდგან მტენი გარე მესხევა მომდევნ
დასაჭენად ზე მე გამოვქეცე.—

მანთას

შენ გამოგატდეს? შენ წაგანთგეს ყმა ზე მამული? შენ
გიჭენ! წას უყურებ ჩემო სიტოტხლევ დანიძლე გაი-
ქეც ან დაგიჭინონ.—

უვანუვანე.

ტყვილი და ანის მე ამ ტყიდგან ვერ გავალ მეფის ჯა
ნი გარე მესხევა. —

მანთას.

(დაიხიქებს) დმენტო! მიჩვენე გზა შენის საფარგელ-

ისა მე უნდა მოვანჩინო... —

უვანუვანე.

როგორ შენ უნდა მე მოვანჩინო დამძალო? მე ანაგან
დამნაშაგე უოვლის შენის უბედურებისა?

მანთა.

განა ან ვატი შენ შენის ნებით ან მოუკალ გული საბნ
ალო მანთას, როდესაც შენ უბედური ხარ? მე დავავინ
უე ჩემი უბედურება, სადა მატქს დრო რომ თავზედ ვი
ფქო; როდესაც ჩემი ხელმწიფე სდგეხან კიდესა უფ-
სკრულასასა; ათასნი მახვილნი გელთან ვოვაცავ შემოქმე
დსა მე შენ მოვანჩინე. —

უვანუვანე.

დაქისერ მე უბედურებსა შენ დაიდურება ჩემის სიუვანულ
ისათვის; შენ მოგვალენ ჩემთვის. —

მანთა.

მითხან! მითხან! რომ მე შევაქნები დანსი შენთვის მო
ვკვდე ახლოს შენთან უბედურებსა ან, იქნება სიკვდალი,
ანა უბედურება განდებს სამოთხას კანისა ჩემისა.

უვანუვანე.

დაანებე დაანებე თავა ჩემის უბედურებს; აგერ გეძინის ან დ

ის ჩსწილი. —

მანთა.

ისინა აწიან გამოიქუტ ჩქაწა აი აქ აწის კედელი აქ და
იმაღლე ვუქ გიზოვიან ფათალოთი აწის დაფანული,
,, მატაწაობისას იქ ვთამაშობდი ხოლმე წამოდი იქ და
დაგმაღავ (დაინოქებს) მუხლ მოუწილი გეკდწები თუ
ჩემი სიკუდალი აწ გონდა დაიმაღლე.

უვანუვანე.

მანთავ (მოეხვევა) ჩემო ან გელოზო. — (უვანუვანე
გაიქცევა უუუწებს მანთა ზ მუქე დაინოქებს) დმენტო
ვმაღლობ ის მოწინა. —

გამოსვლა. 4.

დედოფალ ქალები ხალხი ზ მანთა.

დედოფალი.

ასე გაიქცა მონახეთ ამ ტყეში შუვიდა. — ვაწამ ნახეთ ეს
ქოხი უთუოდ დაიჭიწეთ (მივა მანთასთან ახლო) შუენ
სთქვი ამან აქეთ გამოიანა მითხან ჩქაწა წათ გაიქუტ
წად დაიმაღლე. —

მანთა.

დედოფალს ვის ეძუთ აქა.—

დედოფალი.

შენ ნუ გგონია მოგვაცუჟო შენ ხან მანთა ცოლი უკაცუაწესი, მე შენ გიტან ჩვენ ვეძუთ მუხანათს მითხან სად დაიმადა.—

მანთა

ვინა? მე?

დედოფალი.

უკაცუაწესი ასე გამოიჩინა შენ იცო სადაც დაიმადა.—

მანთა.

თუ გინდა იცოდე მე ვან მანთა ცოლი უკაცუაწესი.—

დედოფალი.

მუხანათო შენ დამალე ისა? მე თათონ დაჯინახე ისა.—

მანთა.

უოკლად უმაღლესმატ დაინახა ზე თავის დეჟულითაც დეჟოანა გაქცეულისა კვალი, წმინდათა მისთა ან გულოზთა ფრთეჟი შეასხეს ზე ჯაბჭმავს თვალნი მტრეთა მისთა.

დედოფალი.

ნუ ჰქუდავ წინა აფუდგე ბჭმანებასა შენის დედოფლის

ასა შერ მაც დაუაწვით ვერ მოაწინენ იმას, თუ ის ჩვენს
ის ხელთ წაგვივა შერც თაჯო მოგეჭრება. —

მანთა.

აი ჩემი თაჯა. —

დედოფალი.

(იქათ თაჯის ხალხს) ვუიტავ უოვლად შემოქმედსა ამის
გულში მადალი სული სძევს.

ოცტელი.

ცუყილათ აწვალებთ მაცას ვერ გამოსტდით. —

დედოფალი.

(მანთამს) მე აღან შემოდლიან შერ გამოსტადე. —

მანთა.

ნეტა წას ესაწილები უვანუვანებს იმან ან წაგანტვა შვი
ლი შერ. . .

მანთა.

უვალა ვიტე რ მანთა ვან მოვკვდე მისთჯის. —

დედოფალი.

დადევით ბოწკილი ჟამი შერი გათაჯებისა მოვიდა. —

მანთა.

(დანიოქებს) აი ჩემი სიტოცხლე უფალთ მთადე,

„ მტკეპი შენისა მადლაეჩისა წყაროსა დმი ზე ტოდგანი
ამა სოფლისასა შეშინდე; მოწყალეო მამათ ნუ უგულ-
ებელს მუოფ ჩემისა სიყვარულასათჳს მომანიჭე სიყუა-
რული. —

ოტკელი.

ერთგული გულისგან უკუნ იქცევიან ისინა მატდუქ-
ებისანი. —

დედოფალი.

ყოველი გათავდა ჩვენ ვებ ვძლეკთ ამასა. —

გამოივლნ 5.

იგინივე ზე ვანამ თან მოჰყავს ბუნიკი. —

ვანამ.

მე ადვასრულე თქვენი ბეძანება დედოფალო. — ჩვენ
მოგზინბიკეთ ეს ქოხა იმაში მანტო ეს ბუნი კატა ვაზ-
ოკეთ. —

მანთა.

მოწყალეო დეეტო! მამა ჩემი. —

დედოფალ.

დაადგეით მაგათ ზოწკილი მაგათზეთ ავიყუბე ჭავჭავსა

ეგერი აწიან თანა ზიანნი მუხარათის უვარუკესი (მას
წიამს) მე სინტვილთ ვაწვი. მე იმან მაჯობა. - გლს
ესას ჩვერზედ ვოგო იდეესასწაულებს. -

მანამ.

ჩვენ ან გვეტონა. -

ბეჩივი.

უფალო მოდის მინაეჭვებ ქვეყნაერთა ძაღთა მადლსა
შენისა მოწყალებსასა. -

მოქმედება 5.

დაწბაზი უცხოთ მოწთული ორი ცახტი. -

გამოსვლა 1.

ივანე ზე წამდენიმე მახუნნი წთვენ დაწბასა ზე შლს
იან ოცხუებს. -

ივანე.

ეგ ხაღინა შეუფას ცახტი ქვეშ გაუშაღე ეგრე კაცგა; წი
გინათ მოწთეგათ დღეს ჩვენ მეჯლაში გვექნება დმ
ექთმან დამასწრო კადეგ ამ ბედნიერ დღესა, მხიერულ
ის სახით მიბძაანა ბატონმა სასახლე მოწთე ვარგათ
აო იჭვი ან აწის გათავდა ჩვენი მწუხარება. -

გამოსვლა 2.

ვანამ უვანუვანე შანშე.—

უვანუვანე.

დასწულდა სასტრუი გამოცდა ჩამოვარდა ქვა მამე ჩემის
გულიდან აღმოვიპოვე დღე დიდებისა საბჭალოდ
დატან ჯულო მანთავ! შენი დიხნი ჯადლო მოგელის.

ვანამ.

ანჭიცი შეგიძლიანთდა იმის დაწულულებული გული
მოაჩინათ.—

უვანუვანე.

ეგ შინდეთ გმნეულისა სიუვანულისა მოქმედებისა,,
,, მიუცით უნთა მიიკნას გაუვითლებულს ტუნებზედ
თავისი შვილი, მაშინ როგორც ვანდნი გაწითლებიან,
გული ადევსება სინაწულითა.—

ვანამ.

შე ვიჭვანულობ.

უვანუვანე.

მითხარ წადას აგვიანებს დედოფალი თავის ადოქმასა.

შანშე.

ცოცხალი ხარ, რომ წაგო ეს სანამდე, უკვლავი
განცვიფრებული ანიან თქვენი მუუღლის სათნოებასა
ღ მოთმინებაზე. —

უკვლავი.

ჩემი უმანი დაიბრუნო? ვაწამ. —

ვაწამ.

დახ. —

უკვლავი.

ჩემს შვილს მოიყვანენ? —

ვაწამ.

მოიყვანეს ივანესა ჭყავს აქა. —

უკვლავი.

გმაღლოთ. —

. გამოსვლა 3.

ისმის ხმა მუხიკასა, დედოფალი ღ ორტულის შვალი შე-
მოკლენ თან მოხდევინ მთელი სასახლის მოსამსახურ
ბი. —

ოტკელი.

(ვაწკარეს) ჭეშმარიტად ბედნიერი ხარ ვაწკარე,
როგორც იკვებდი გუავს უმეტეს სათნოებითა სავსე მე-
უფლე ისწაფეო დედოფალთ გამოიყვანოთ მწუხარე-
ბისაგან —

ვაწკარე.

დახს ხელმწიფეო მე ველი დედოფალსა. — ზე ქლევა
ჩემი ანის ჩემთვის უმადლეს ძლევათა სწავლათა ზე ნო-
ინთა. —

დედოფალი.

დახს მე მოგეც მუეური სატყვა უნდა ადვანსულო სა-
დანიან მოიყვანეთ აქა. —

გამოსვლა 4.

ბურიკი.

სად მივუვართ დასახოცად მივუვართ მართავ?

დედოფალი.

იუავ მშვიდობით აქ ანის შვნი მეუე ზე ანა ჭალათნი,
მართვ ნუ გიკაინს რომ შერ ასე დადეულად მოგებე-
ბიან სახლსა შერისა ქმისასა როგორც ახლსა სანძლ-

ოსა; შენ ხარ ისევ მთავრინა, მოგილოცავთ ყვარყვარეს
ძეუფლე. —

მანთა.

როგორ? მანთლა მიხმანებთ? ხომ არ შეხუმრებთ? და
დამემანთა გული იხმრვის შიშსა ზე იჭკში. — როგორ დე-
დოფალო შენი წუწომა დამშვიდე? კვალად შეიწიგეთ
ყვარყვარე. — შენი მჩისხვანება მოწყალეებათ გაქდაექ-
ცია ზე ჩემთვის მოგანთავთ ეს დანბაზი? —

დედოფალი.

ჭეშმარიტათ გეტყვი. —

მანთა.

ბაგეთაგან შენთა შესმის სიტყვანი სიყვარულისა ზე ანა
მჩისხვანებისა დიმალით მიმოიხედები მშვენიერო დედ-
ოფალო თუ მანთაღნი ანან შენი სიტყვანი დავცევი
ქვეშე ფეხთა შენთა; შეისმინე დედოფალო ჩემი ვედ-
რება. —

ბეჩიკი.

ანა ნუ სოხოვ თხოვნას ან იგძნობენ ეგენი. —

დედოფალი.

ადექ გაძლევი შეუურს სიტყვასა ადვასრულო ყოველი

დაიტაცა მთხოვო ზე ვიყო მანად მფანჯრული შენი—
მანთა.

ჩემთვის ან გვედრებით გვედრებით უგანყვარესათვის
თქვენ მიუცხათ თავის უფლებას, აჩუქეთ სიტოცხლუ, მაშა
მიანაჭუ თქვენა მოწყალებაცა; მოიყვანეთ თავისი სამფუ-
ლობელოში, მიუცხათ გვანგვანა ისევე მთავრობასა იუოს
თქვენი მოწყალებისა შანაჯანდითა გაბწყუნბული,
ბქმანებელ თვისთა მამულთა ზე შენება მომეცით დაჯ-
რჩე ჩემს ბქმა მამცხთან.—

ბუწაკი.

შენ იმასთვის სთხოვე? თვთონ იმან ან გამოგაგდ
შენ.—

ჯეჯოფალი.

ჭეშმანიტად მქცხენიან მაგწამ უნდა გითხნათ შენის-
ვე დადებისათვის შენ შემტდანი ხან, მანთავ ჩვენ ან
წაგვანთმივაა შვილი, ანც გაშვება თქვენი გვიბქმანე-
ბია შენ ცუხულად შეშანდა. —

მანთა.

და ბქმანეთ? და სთქვთ? დად შევშანდი ეს მასხანა-
ობა იო, მაშ მასხანაობი მომკალით? . . მე უბედური

მოპიკალით. —

ბენიკა.

როგო ჩვენ გვამასხანაეს? —

მანია.

ერთის სიტყვით აგისნთ, სულ ეგ იყო მასხანაობა, სანძლეო, თუცა ძნელი იყო მაგრამ ჯილდოს მიიღებთ მადალსა, თქვენის გამოცდისათვის, რომელიც ასე მადალ თვსებით აიტანეთ უნდა ჯილდოვალმა დაგიჩიქოთ.

ბენიკა.

ღე მაგისტრს მოუკალით გული საბნალო მანთასა; ახ! ამხანკარებსაც ბიწიერთა. —

გამოსეულა 5.

ივინივე ჭეკაწეკაწე.

უკაწეკაწე.

ნუ გამიწეკები მანთავ შემინდეკ, დაიწეე შენი ცანჯეკა შემიმხედე შენი მშენიეკსა თვალითა დაიწეე შენი დანაშაული. —

მანთა.

(დიდხანს უუუბებს შემდეგ ეტყუას) მომაცუეებს! შე-
ექტრენ მითხარ მანდა შერგან გაგიგონო ღომ ეს ჩემი
გამოცდა იყო სანაძლეო შესაქტევი.—

უვარუვარე.

დიას ცუული იყო; დაიგაწეე წასული შენ მიიღებ ის-
ევ შენს ზატვისსა, მე შემინდე შემინდე შენის შეწუხებ-
ისათვის.—

მანთა.

ხუმრობა იყო მაშ მე? (გულს დაიჯეროს ხელში ზე ტიწ-
ის) საშინელი ხუმრობა ზე მე ამდენ მწარე ცრეულად
დამიჯდა.—

უვარუვარე.

შენ სტიწი ჩემგან მიიღე ნუბეში, მხოლო ევ ხუმრობა
იყო შენის სახელისათვის იქნები შენის სათნოებისათვის
ან აზატვიო შენს მეუფლეს.—

დედოფალი ზე ორტეული.

(ჩამოვლენ ტახტიდგან) მანტო შავას აწა აქვს დანა-
აშაული მეც მაქვს დანაშაული. მთავწინაჲ მე ადვიანდებ
უვარუვარემ ადასრულა წაც მე ვუბეძმანე (მაღლის ხმით)

ჩვენ მიგვცათ მეფურთ სიტყვა ჩვენ დაწბანსლებთან, რომ
შვეთუ თქვენ მო. თუნდით უოგელს ამ გამოცდილებას
ქ აჩვენებდი ესე ოდენ სათნოებას, რომელიც აჩვენეთ
უნდა მოვიდნე გო მუ'ლი მე დედოფ ღმა წინაშე შენსა,
საბწალოვ დაივიწყო ჩემი დანაშაული (უნდა დაიხოქ-
ოს).—

უვანუვარე.

დედოფალი იხოქეს მანთავ გინალოდეს.—

მანთა.

(ან უშვებს რომ დედოფალი დაიხოქოს) რას შგნუ-
ბით დედოფალი! რას შგნებით, მე უნდა ვაყო ქვეშე
ფერხთა თქვენთა, უან გუოფ უოგელსა ჩემ ა ძლევასა ძე
ინად დაიჭდა დედოფალი ეს ძლევა, აქ დადის გველი
რომელიც სწამლამს ამ გულსა მე ამ ღანის ტანისამა
ოსთან გამევა სიუვარული ზე საწმუნოება მხუდვალე ზე
ახლა უოგელავე განქრდა სიუვარული.—

უვანუვარე.

გვედრები რაც ანის სადმართო ჩემთჳს, შენ ანადრეს
არდა დადგნი ცვრემლსა შენის სიუვარულით, დაიწუების
ძვერას ეს გული.—

მანთა.

ნუ შეიწუხებით ამ გულში ვეღარ დანერგავ წაწსულ-
 ნეტაწებათა მხარულეზანი ალან გაახანებენ — ოხ! უკრ-
 ყვარე ჩემო ქვენიერო ბედნიეებავ? სანამდუოსთვიან
 როგორ მამკალ, შენ სათამაშოთ როგორ გახადე ეს გუ-
 ლი სასინცხოთ გამომაყვანე ქვეყანაში, ზე შენ ან გეშ-
 ინოდან რომ იქნებ დავცემულვიყავ, დიქნთმა შეგინ-
 ოდს, როგორც მე შემიბდე, ყველა გ'თავდა ჩვენ
 შობის თუმიცა მნელა სათქმელათ,, გეტყვა,, ცვრემ-
 ლათა მე შენმაყვარდი, საშინლად მიყვარდი, მე შენ
 გადქნებდი, და მიუგე ჩასუხი ჩემს სიყვარულსა ;
 როგორ? შენ ჩემს სიყვარულზედ ეჭვი შექმნიტანე.—
 ანა შენ სწულეებით ან გყვარებივან, მე უგუნუნი
 როგორ ვაფიქრე მე, მენახშინის ქალი ტყეში დავიბადე
 ზე ტყეშივე უნდა მოვკუდე. —

ყვარყვარე

როგორ? შენ გაბედე შენ მე დამიტყო? გასწყვატე
 ჭაჭვი სამდროთ.—

მანთა.

მე ანავან მიხეზა ახ ყვარყვარე! აგრე დედაკატის გუ-

ლით ან უნდა გეთამაშნა (მოიჭმენდს ცრემლსა) შენ
მცირეს ხანს ღამანებუ შგაღა მანამ მოგკუდებ, მე მარ
ღე მოგკუდები, სიკვდილა დამაქვს, ამ გულში დედო-
ფალო სიტყვა მიბოძეთ წუდან ახლა გეგვდრებით მე
დამიფანოთ. —

უვარუვარე.

(მოეხვევა) დედოფალო ნუ გაუგონებ. —

დედოფალი.

მთავრო უვარუვარე მე უნდა განგაშინოთ (გააშინო-
ებს) —

მართა.

დასრულდა!

უვარუვარე.

მე უბედური!

მართა.

მამაკ მამეც მე ხელი, მე შენ წაგიყვან ჩვენს დარბ ქო-
ხში მე იქ თავას უფლათ შექმნება ცრემლი, თუ გადავ
დაჩენილა ამ გულში. —

ბუნიკი.

(მიაკნავს გულზე) მოდი ჩემო შგალო! მაყვარ ამ გულ

სა, ამ გულსეუდ გატოცხლდი ეგ ანის შენი უკდაკების
წყალო დაუშრომელი მშობლიური სიუკანულისა. —
მანთა.

სად ანის ჩემი შვილი. —

შვილი.

(გამოუვანს ივანე) დედაკ?

უკანუკანე.

შემინდე შვილის სიუკანულისათვის. —

მანთა.

(კედან დააჭენს თავსა ზე მოეხვება უკანუკანეს).

თა. გ. ენისთავი.

დასასრული.

✓
სასიამოვნო ამხანაგი.

(უბნობა უჩითს მოთხრობას ან გლიჩანისა.)

წაოფენისაჲე წელიწადის უწინაჲეს ამისსა, დროსა მყოფობისა ჩემის კურცხლსა* დობნი ნადეუდისა კახტაუსა შინა, მე მქონდა შემთხვევა დაახლოებით შესვლა მწაგაღთა მათ გამბედავთ ვაჭართა შოკის, რე მომელნი ატარებენ სასაწებლოსა, გაჩნა საშიშარსა ადემიტომოზასა მხარეთა შინა, მდებარეთა ჩრდილოეთით კერძო, მდინარედიგან ოჩანისა. სხუაგან უოფნა მათი განგებულდების ოდესჲე ონი წელი ზე შემეტესიტა; თჳსთა ცვაინტებითა ზე მოსამსახურითა იგინი ვარდადიან უჩითის ცომითგან შეოჩისადმი, ვიდრემდის ან გაჭყიდინა სრულიად სავაჭროსა თჳსსა, მაშინ დაბრუნდებინა წა კახტაუში, წარმოიჩეკენ წინაჲე თჳსსა ნასყიდთა მინუცა

* კლდის ცხვირით წამდობანი ზღვარში. მთარგმნელი!

შუთა ზე გაავსებენ თვისთა უწმებთა სინაქდებითა ბუბუღლ
ითა, ტყავებითა, სხალაჲს ძვლებითა ზე ძვირფასითა სა-
ქონლითა, წომეულნი აძლევენ მათ სარგებლობასა ასზა-
ედ ოთხასა ზე ხუთასა წილსა. მათ, წომეულთაც შე ვატ-
ნობდი, მათ შოწის, უმეტეს განსაზღვრულ ჰქონდათ
თვისი მიმოსვლა ალაგთა შინა, წომეულნიც განზიდულ-
ანან სიგებძე დასავლეთის ვადუნსა ზედა აფრიკასა სს
შუალ მდინანანსა ოწანისა ზე ჰორტუგალის საზღვლობე-
ლოთა ბენგალსა შინა. —

ეთა მათ ვაჭარითა შოწის გამბუღავი ზე თვთ ბუღნიერთა
ვანი აყო გოტტონი, ანტლოს ახალიშოშენე (კადონისტი)
წომეულმან თვისითა მიმოსვლეთა ნამაკთა ზე დამანებთა შო-
წის შუადგინა თაჯისათვის აწა დიდი სათაჯნო, ზე ფიქლობდა
კოდვც დატეკვებასა ვაჭარობისასა. შე ადმიწერეს იგი აწ-
ათუ ვითარცა კაცი მცოდნე თვისის საქმისა ზე ჩინებულნი
მოწადინე, აწამედ გერეთვე სხუთა შოწის ეწთი თვთ
საფუძვლიან ადმიწერელთაგანიცა აფრიკის ჩდილოეთის
მხარისა. შექონდა შემთხვევა ჩუწნებად მისდამი აწა დი-
დისა სამსახურისა, ზე მანცა მაუწყა შე ყოველივე აწა-
ვნი ამა მხარისა, წომეულიცა შე მსუწდა. ხილო სამსახურ-

ნი, რომელიც მე ვაჩვენე მას, იყო ძალიან მცირე. ერთი მოსამსახურე, კუთნილი ნამაკის შთამომავალთა რომელიცა მათ მოეყვანა სამხრეთის კერძოდამ მდინარისა ოწანის შთავაწდა საწყობილესა შინა ზე შუამდგომელთობითა ჩემითა, მე შევიძულ მიცემად მისდა თავის-უთულობისა. --

ეს უჩაწვადი კაცი, შეხედულობითა ზე ხასიათითა, იყო ნამდგალი დოცტორცოცი. აწა დიდისა ტანისა, შაგვრემანი, თჳაღნი, დამად ჩატვირთული თჳსსა ბუდესა შინა, შატაწა ცხიანი, განიერი გამოყარდნილი თჳალა ებ ქვეშ ლოყასედ ამომჯდარნი ძვალნი ზე ძალიან ხშიარნი თმანი. - აწა სახე ახალგაზდა ნამაკისა. იგი იყო ნადაგ ჩუმი, მამე ზე თითქმის მოწყენილი, სანამ აწ შეეშხვევოდა მას დაღევა მანამ, შინაწულუების სასმელითა, რომელიც მას გათუცრცებით უყვარდა, რომოწათაც, თითქმის უოგელთა მათ თანამემამულეთა. მაშინ იგი გააწდავიდოდა ერთის განწიწულუბითგან მეორესა შინა ზე შეიქმნებოდა აწა თუ ოდენ მკვირცხლად ზე უბედად აწამედ მეშეოათწად ზე მახსოფრად. იგი შუდლობდა ზე ხშიარად შუდლობდა ხონოცად აწაბეთან რომელიც

ესრეთსა შემთხვევასა შინა მისსა დიდად ისაამო-
ვრებდენ. ერთხელ ოდესცა მან ღაიწყო საშინელი
ჩხუბი დიდგვანს მოზამბიკელს — აწაბთან, ზოლიცთამ
შეიზუცა იგი, თათქმის ნახევარ მკვლანი ზე დაამწუკდა-
ვის საზურობილესა შინა. ბატონი მისი, რომელმან ცუ-
დათ იცოდა ჭსჯული ზე ჩვეულდანი მისი ქალაქისა,
მოვიდა ჩემთან დაწიგებისათჳს ზე მთხოვა თანა შემწე-
ობა ჩემს ამა საქმესა ზედა. —

გამოუცხადე წა მეუფროსესა ზოლიცთასსა ღაწკრი-
ლებით მიზეზა დაჭერისა, მე უშრომელად მოვახეხე
გამოშვება ნამაკისა. აწხოლონი (ესრეთ უწოდებდენ
მას) იქმნა დაბნურებულ თავას ბატონთან წამდენსამე
სათას შემდებ შემწუდევისა, რომელთაც იგი გამო-
ადგამეს ზე დაამშვიდეს. —

მე ვაუჯ განცვიფრებული მღვიძანესა მზნურვე-
ლობა ზედა რომელსაცა აღმოაჩინდა ამა საქმესა ზე
და უ. გოტტონი. ანუ სიდგან წაწმოსდგებოდა იმისა
დამოკიდულობა ამა უმაწვალას ველურის კატისათანა?
ანც შეხედულობაში, ანც ქცევაში შინა, აწხოლონს აწა
ჭქონდა აწა ვითაწივე მიმზადგულობა. ერთას შეხედვით

მა მასტა უეფანდა თუხი ბატონი; განა ხასათი ჰქონდ
ანზოლონსა ანა უმჯობესი ჭაზიონომიისა; ზ მისსა გო
ნებისა ნიჭსა სწულებით ან შესაძლო იყო წოდება
ნათლად. უ. გოტტონზედ იტუოდნენ რომელ იგი ანა
მამხედველი თუხისა სიმანდისა ვაჭანთ საქმეთა შინა ზ
ნადინობისა მსურველი, იყო ზატოისანი კაცი, ზ გან-
სსვადებოდა მგანობებითთა გულისთა. მე ამისათუხ
განგაზნახე, რომელ ანზოლონი ჩაბარებულ ანს მშობ-
ელთაგან სწინოს ზარობითა წათა დაუბრუნოს მათ სი-
მთელით უძვირფასესი ანსება, რომელსაც ვაჭანი ესე ჰს
ცდილობდა ადსწულუბასა თუხისა სიტყუასასა.—

იმავე სადამოზ უ. გოტტონი მოვადა ჩემთან მად-
ლობითა სამსახურისათუხს. ლაზარკის დროს მე შეგნი-
შნე მის შანის რომელ მისი მოსამსახურე უნდა იყოს
განსვადებული წაჩინებულთა თვისებითა. წადგან მან
შეიძლო ესრეთ თანა შეკრულყოფა თუხისა მებატონ-
ისა მიმანთ.—

მე ვაღდექულვან ვზრუნვდე მისთუხს, “ მამიგო
ვაჭანმან “ ამისათუხ რომელ-მან მომანჩინა მე სიკვდ-
ილისაგან.

ლოგონ, ამა რეგენმა მტინე ურბან! “ ღაფიუგაქ
მე ვეკ გამოვანჩევიდა ვამოთქმასა “ გაბატუდები მე თე
ქუშნ; ეს მე მაკვირვებს. “

— “ მე გეუხნები თქუშნ ჭეშმანიტად ყოფილს, მას
მიგო მოგზაუნიან ვაჭანნი. ,, განვლილანს თათქმის
ათი წელიწადი იმ დროდგან, როდესაც მე ვიპოვე ანა-
ოლონი ჩნდილოეთის მხარეს ომანის მდინარის ნა-
ნიჩხე. ეს იყო ურმა თომეტი წლისა იგი გად-
აეგდოთ; ნახვად მეკდნათ მანტო, ფანდულსა ქვ-
მე, ვაკეთებულსა რტოებითა ზ ბელტებთა. გო-
ტეტერტოტთან აქუსო ჩუგლოზა დატეკებთ ესრეთ-
თა სახითა სნეულთა ზ მოხუცებულთა რომელთაცა ანა
შეუძლიანთ მ.ჭევენ სიანულით ტომთა მათ. ამა სან-
ინულმან ჩეულოზამან მაიმულა ჭიჭია მათხედა შესამ-
ლო ანს ფრად ფაცხელად ამისათჳს რომ სხუათა
შეშთხვევათა შინა იგინი სრულებით ან ანიან ესრეთნი
ზოლოტნი ვითარცა წანმოგვადგენენ მათ რომელნი მე
მოგზაუნიანი. მე დავსდე საცოდავა უმაწვალა ესე ენ-
თსა რომელსამე ჩემსა ურემსა ზედა. მივეც მას ქინაქ-
ინა ზ სხვანი წამალნი. რადენსამე დღის უკან იგი

დაწბოდა ზე თამაშობდა, ესრეთ რომელ ჯათომც ახ ან
აოდეს ან ყოფილაყოს სწეულად. მან მითხნა მე, რომ
მელ მას უწოდებენ ტაშეცაჲ; მაგრამ ეს სახელი მე
ჩვენსა მე ბაწბაწობებდა ზე მე უწოდე მას მეორე რომ
მელიც აწ სძევს მას, სახელი რომელიც აწის კეთილ-კმობ
ვან. აი მდროთგან აწხლონა დამდეგს მე ყოველგან,
ზე თავისებუწად მჩვენებს თავსა დამოკიდებასა ჩემ-
დამო. სხვებზე ესე სწულებით ველური კაცია. მხოლოდ
ერთსა მე ოდენ მიგონებს; გაწნა ჩემთა ბრძანებათა
იგი ადასწულებს იქამდინ, რომელიცა ახლოვს იგინა
ესე იგი განგმობასა შინა ოცდა ოთხსა საათთა. იშუათ-
ად შეხვდება რომ ხსოვნა დაშთეს მასთანა უჩეტეს ამა
ვადისა. გაწნა მე აწაოდეს აწა შემადლია ვქმნა იგი წე
ვწად “ საზოგადო სომიუკებისა. იგი აწაოდეს აწა და
ამდეებს შემთხვევასა დაღევისასა, ზე, დამთვწალი, ეტე-
რების ვათა ტიგნი უმცარესა მიხეხსა ზედა. ხოლო
სხუანნი ცოდვანი მას შინა აწა იწეობიან; ესე აწის
ხატოხანი, ერთგული ემაწვადი ზე კარგი თანა მოგზ-
აური რომოწათაც მე ოდენ ვაცა. თანა მოგზაურეთ
ჩვენ უწოდებთ გოტტენტოტსა ანუ ნეგბსა, რომელ

იც მოგვდევს ჩვენს უკან ცხენით, უჭირავს ჩვენი თა
ფა ზე სახსუდრონი იაქოდნი, სტუოტონის ნადირთა ზე
გვაჩვენებს სხუათცა სამსახურთა.—

ბანა უწინაჲს, ვადრე იგი დაიტაცდა თქუჭნისა
საცობლესა, თქუჭნ გამოგისხნათ იგი, შევნიშნე მე
უ. გოტტონს.—

ეკე არის მანთალი, მამიგო ვაჭარმა “ თუიტა იგი გა
ნწთუდდა მაგარი იქნება ესე შეუწევრელადცა ჩემდა
ყოფულ იუო. გოტტონტონი ზე ნამაკნი ატარებენ სტ
ოგრებასა უსომილ სასტავსა; წათა წაგზავნონ მას სო
ფულსა შანა წო ულნივე მათგანი, საჭირონი არიან გა
ნ გრძელეული სამშალი ზე საშინელნი ავით მყოფანი,
ახლა მე გიამბობთ თქუჭნ როგორ ისე სახით აწმოდლ
ონმა მარტუჭნა მე თუხა მ დლოზის გადახდა.—

არის ურძით ზე თორმეცის მსახურებითა წაწვედი,
მე ქვეუანასა დაშინასა. არი ჩემი მოსამსახურე თა
განი იუერენ აწაზნი მოხამბივის ნაწადიდგან ზე სხუანი
ეკუთვნოდენ ცოძთა გოტტონტონსა ზე ნამაკთა, ზე იუ
ვრენ შეკრთუულნი ჩემგან ართა წაწველთათანა უწ
ინაჲსა გეგაურზობისა...—

ნეგროთა (აწა აბთა) საკმაოდ კარგათ იტოდნენ
სამსახურნი; მათ მოიხზოვეს კახტაუტში რომელიმე ნაწი-
ლი ვაჭრობის განათლებისა. სხუთა შექმლოთ მხოლ
ოდ ურმბის ტარება, ოდეს მე ნებას მივცედი მათ
გამოდგომად ნადირთადმი, რომელსაც იგინი ადასრუ-
ლებდნენ საკმაო სიმარჯვითა. ამასთანვე ტრობა, მათა
ადაგისა ამის იყო ჩემთვის ფინად სასარგებლო; მაგრამ
საჭირო იყო ჩემგან განუშორებლად ყურება მათხედ.
ბუნებასა მიუნიჭებეს მათვს საკვირელა სიმბლელე ზე
თუქცა მრავალნი მათგანი ფანასაგნი სმარობდნენ ცუ-
ცხელ-სასწოლთაცა საჭურჭელთა, მაგრამ მე ვერა ოდეს
შევიძელ შეგონებად მათდა საკმაო გამბედაობამა ზე ბრ-
ძოლისათვს საშიშართა ცხოველთათანა, რომელნიც აწ-
იან: კამბეჩი ანუ მარტოქა, ზე ლომხედ წადა ვსთქუა.
მე მოვკაღ ოწნი ანუ სამნი მარტოქანი, ზე აწ მიმიღია
ჩემთა კაცთაგან აწცა მტინედი შეწევნა, გარნა აწხო-
ლლონისა, რომელიც უოველთვს უშიშნად იდგებოდა
ახლოს ჩემს, თუქცა კბილნი მისნი წაკურებდნენ, ზე თუ-
ალებითგან ჩამოსდიოდა წუაროებად ცრემლნი, რომე-
საც ჩვენ მივასლოვდებოდით მტრისადმი. —

ეროხელ შექმნებ შეუდღისა, განაგებელა უ. გოტტ-
ონმა, დავედებ მე ახლოს ეწითის ცბისა, სადაცა დამე
მოგადოდნენ საწაჟასა ზედა* ცხაკელები სხუა ზ სხუა
ნათესავისანი. კვალნი მათნი შესაძლო იყო ხილვად ყო-
ველსა ჩაყოლებსა ნაწილისსა. აღგადი ესე კანგათ იტო-
დნენ ნამაკოა, ზ მათ მთხოვეს მე დადგომა წამდენსამე
მოშოწებით ამა ალაკიდამ, იმა მიზეზისათჳს, რომელ ა-
ქაუწნი ლომნი აწიან ბოლოტნი, ზ უკეთუ ჩვენ დაკწი-
ებით ნაწიწზედ მაშინ შეჭველად დაკვანგამთ წამდენ-
სამე ხანსა, ზ, იქნება, თჳთ ჩვენცა შთავცვიდეთ შეჭი-
წვებასა ქვეშე. აჴა საკვანველა საქმე! თუ ლომა იტემა
ხოწცა კაცისა, მაშინ იგი უმჯობესად წაცხს ყოველსა
სხუასა საჭმელსა ზედა ზ ყოველთავე შეიძლებს, რომ
დესაც შაუძლიან შეწყნობა კაცისა. მე. აწა. მსუწდა
ჩაცვივანა განსაცდელსა შინა ჩემის კაცებისა ზ ხანებისა.
როდესაც მათ სწულებით დააცხვრეს თჳსი ჩუუწგაილი,
მე წავუდღი ას მალზე მოშოწებით ზ დავსდებ მტინე
დელეში საცდგანაც ამ შეიძლებოდა დანახვა ცბისა. ჩ-

საწაჟა აწს აუზი აწუ შადწევანი. შთაწგნელი.

შეცნ გავაჩინეთ ცუცხლი დიდი, წათამცა მოვიშორეთ
მგინვარენი მხეცნი ზე გაუშვათ ხაწები აქა იქ საძოვრულ-
ად ხალახთა, საშუაღ კლდეთა ჩვენთა შემორცყმულისა.
წადცა შემეხებოდა, მე მსურდა ცუვიის საჩქაროდ გან-
ცუოდცნა შეხვედრასა ზედა ლომისასა, ამისათჳს რომელ
მე ადარ მესროლა ამა მხეცისათჳს თითქმის სამი წელია
წადი. მე გკითხე ოთხთა ანუ ხუთთა ჩემთა კაცთა მონათა,
ზე წა საკურგველია მათ შორის ანბოლონსაცა, აწა უნ-
დათ მათ წამოსვლა ჩემთან წათა უდაწეჯოთ ლომისა
მანთელსა დაქესა, რომელიც კიდევ იწეებოდა. სამთა-
ოდერ მიიღეს ჩემი წინადადება; სხუნი ჩვენ დაუტევით
უწმებთან, დავაბაწეთ რომელ ან გააქრონ ცუცხლი ზე
ან გაუშონ ხაწები შორს. ჩვენ მივახლოვდით საწაჯასა,
წოდესაც მხემანცა იწყო ჩასვლა, ზე იმავესათს დავი-
წყეთ ხაწებით მოთხწა ქვაშიანის მიწისა, ას ნაბიჯზე
მოშორებით ცბისაგან ზე ამოვსთხაწეთ ოწმო სიღწმით
უმეტეს აწშიან ნახევრისა, ზე მოვაყარეთ განეშემო მისსა
მიწა, წათამცა დავიმაღლოთ წაოდერ შესაძლო აწის კა-
რგათ. შემდეგ უწთისა სწათისა მუშაობა ჩვენი იყო სწა-
ულებით გათაგებული, ზე ჩვენ, ჩავსხედით წა თხწილში,

ხელთა თოფების ჭკერითა, მოკულოდით ლომთა. —

განა ლოდინი ჩვენი ამაღ განგრომდებოდა მტო-
ულსა ღამესა. მწავალნი განეუღნი მხეცნი მოვიდოდინ
დასაცხრომელად თვისსა წყურველისა, ანა გვერვენი
ბოდა მხოლოდ უზინატესი ცხოველთაგანი. მე ვხედა-
ვდი წინაშე ჩემსა ზუბრთა, ქურცთა ზ სხუთა ოთხ იუ-
ხთა; ჩვენ ან გვიდოდა ღაკანგვა მათვს, რომელ ჩვენ
ან ვსაჭინოებდით კოლტხედ; ამასთანავე სროლასა შე-
ეძლო ადმოეთესა ლომთა ზ განშოტება მათი წყლისა-
გან. განა ან განიშნი ჩვენნი ღანჩენ ადუხრულელს
ად. რომესაც ინათლა, ჩვენ ამოკუდით თხრილიდამ ნა
ხეკან გაფინხეული, ცუდი-გულითა ზ ძმიელის მთქნ-
ანებთა ძალინათვს ანა ვსინადა ანც თუ ჩნდილი ლო-
მისა, თუეცადა შორიდა ისმოდა ეგინილი. ლომთა მი-
ზადვადენ ჩვენნი ურემნი ზ ხალხნი, განეშე რომლისა,
ღანოდენ იგინი მთელსა ღამესა, რომორც მე შემდ-
ეგ შევაცე. კაცნი, ღანჩენილნი შედეგ ჩემსა, ითმენ-
დენ უუდიდესა შაშსა; განა იგინი მანც დამანსვი-
დენ იმდენსა სიმტკიცესა სულისასა. წათიმცა ენთოს
მოხულებელიც ცეცხლთ; მინუტევა იუ იქამდის შეშინე

ბუნდ, რომ შეიწვევდა თათქმას თვით აღში, სწყინვალს
ქს წოდისა იყო მაყანგულად ლომთა დაცემისაგან.

მე უამედო დავჩნია ლომის მოკვლისა; გაჩნა აწ
მინდოდა დაბრუნებს უმსებთან თვნიუკ ნადიანსა, წაჲ
თამცა წაოდენამე დამეჭაღდოებიანა თჳსი დიდი ხნის
ლოდინი. ძლივ გაგვეკლო ჩვენ წამდენიმე საყენი რომ
მსწრადელ მახლობლად ჩვენსა ეკლანის ბუნქნაწიდგან
გამოგადა აწა დიდა თაბური ქურცოკთა, იგინი საკვანგლად
მისტოდნენ, ვათომც იყვენ შთაცვიგნულ რომელსამე
შაშსა ქვეშე; აწა ვსაჯეთ მახეზისათჳს მათისა შეშანებ-
ისა, მე ვეწოდე შუაგულ თაბუნისა ზ წავაქციე ერთი
თვით მსუქანთაგნი. კაცნა ჩემნი შეუდგებოდნენ ამავე
ბაგალითსა, გაჩნა სწულად უსანგებოდ. ავიდე წა
თოდუას გონდახი ჩემის მხრიდგან, მაშინ უდიდესი ლომი
გამოგადა მუძვთაგან, ზ იწყო წყნაწ წყნაწად ჩვენთან
მოახლოება; იგი იყო ჩვენზედ აწა უმოწეს ასისა ნაბი-
ჯისა, ესწეთ რომელ, ჩვენ აწა გვექონდა დწო თოდუებისა
გატენისა ხელ-ახლად. მე შევიქმენ იქაწდისან შემკრთალ,
რომელ მწველსა წამსა შინა დავჩნი სწულებით უმწავად,
ანვატოდო, წა მექნა; გაჩნა საჩქაწოდ ჩემ თავში გამო-

ინატა უზინკუელესი დონის-ძიება, რომელსაცა შეეძლო
გამოეყვანა ჩვენი გაჭირვებულის მდგომარეობითგნ. ო-
დეს მცხოვრებნი ამა მხრისანი შეიუწებინან ზე წავლენ ლ-
ომთა სანადიროდ, ადჭურვილნი შუბებითა ზე მახვილე-
ბითა, იგინი ჩვეულებისამებდ დასხდებიან ერთი მახლო-
ბლად მეორისა, რომესაც დინახვენ თვისა მტრისა, უ-
კეთუ მხეტი იგი გაჭირვებულა, მაშინ იგი ნადირობა მი-
ვანდებთ ერთსა მათგანსა. უბედური ოდესმე დაეტემის
მკვდრად ნადირობისაგე შეხებასე, საშინელითა ჭანგებითა
ზე კბილებითა; გარნა უმეტესი რიცხვი განშეუდდებიან ს-
აკმაო დიდისა დაჭრილობითა. მაშინ სხუნანი მონადირე-
ნი სულ ერთად მისცვიანდებიან მას კუდზედ ზე ასწევენ
მას მადლად, რომელიც დაუშლის მას უკან მობუნებასა,
მაშინ უკუც სხუნანი დასცემენ მას შუბთა ზე მახვილთა;
ესრეთითა სახითა მათ შეხუდებთ მოკვლა ლომისა, ანა
დაშკანგველი ანცა ერთისა ამხანაგისა; გარნა ლომიცა
ოდესმე დაჩიება მძლეველად; იგი დაჭგლეჯს ნაჭერ ნა-
ჭერ ორს ანუ სამს მათგანსა, ხოლო სხუნანი გადაჩიებ-
იან გაქცევითა. მე ვთქვილობდი მოხმადებად ამავე ხელო-
ვნებისა: დავსჯე მე მიწასაზედა ზე ვაჩვენე სახე სრულად

უშიშრობასა, იქმნება კიდევ შეგვეშანებინა მხეცა, ზე
იგი ანა მოგვანდებოდა ჩვენ უწინაარს, ვადრედას მე
მოვასწრობდი თოფის გატენასა. დასხედით, დასხედით!
დავიუვირე მე ყოვლის ღონის ძაებითა დაგსჯექ ცალ მუ-
ხლზედა ზე ვეწინააღებოდი გასატენად თოფისა. გაწნა
გაწემა ჩემსა შემოვავლე თუჯანი ზე ვნახე, რომ კაც-
ნი ჩემნი მიწბოდნენ ზე თათქმის მისუღიყვრენ ვადრე
ნახევანობადიდე ქედასა, რომელაიც მოანახევრებდა ჩუ-
ჭნისა უწმეების შუა. აწმადღონი გაიქცა ეგრეთვე, აწ
დაჭეშმადიტებით, რომორც მან მითხრა მე შენდებო. რომ
მეუღ იგი მიწბოდა მათთან ზე თათქმის ოდენ უკან დაწ-
ნა. აწა შეეძლო მოხრუნება თაგისა, რომ უკან მოეხვდ-
ნა. სანყალმან იგმძნო შეცდომილება აწა უწინაარს
ვადრე აწ მიაწია უწმეებადე. —

დავსხედით მე დაგჩივი ვინდა-ვინ ღონისა. გაქცევა
შრომად აწა დინდა; უკეთუ მე გამოვიდგომოდი ნაწ-
კთა, იგი შეიხრებოდა ეწთსა ჩუჭნეანსა. ზე უკვლად,
მე უადრეს სხუათა ვიქმნებოდადა მსხვერწლად მისსა.
აწა თუ ოდენ მქონდა მარტო თოფი ჩემი მედაცლილი,
აწამედ მას დროს, რომელაიც ჩვენ ვსთხნადით ოწმოს

მე მაგეტი ჩემი სანადირო მახვალიტა სხუასა, ამისათვის რომელ იგი მე მიშლიდა. მე ვაყავ სწულებით უარადო რ გგონებდი თავის ჩემსა უეჭველად დადუნულად ღუერთო, მოწყალე იქენ ჩემს ცოლსა რ სწყყალთა შვალეთა ზედა. დადადგევა მე, რ ადვისილი გაუშოთქმელისა კაეშანითა, დავადექ რ ველოდი ღომის გარდმობტომასა.—

განა ღომი ვისინადა, ანა სწინაფობდა; მოსვენებით, ნელანელა ზომიერისა თვისისა სიანულისათა მოახლოვდა იგი ჩემად, დადგა ოც ნაბიჯზე, რ ვათანცა კატა, ჩასკუნდა უგან ცოტებზე, რ თუალები-შესტელებით მიაუწედა მე. იცა დაგსჯექ ჩემიგზე, რ ვაწეე ესრეთათ ვე სახათა უწეებს მას ზედა, ვსცდალოდი შეკრებად სწულად თვისისა სიშინისა. ოდეს უკვე ვაყავ მე სასწავლებელში, მე წავაკითხე, რომელ ცხოველთა ან შაუდიანთ აიტანონ კატის თუა-დასტელებითი უწეებს, რ თუიცა გამოცდალოზანი ჩემნი ანაოდეს ან დამტკიცებულა სიმართლით ესრეთისა ვზნისა; მაგნამე განდავწევატე გამომეტადა, ანა შევიწივნისავე მე ესრეთი საშუალოა? საუბედუროდ იგი ადომინდა ანა ჭეშმარი-

ცად ხანდა-ხან ლომი დახუჭავდა თუაღთა ანუ აუურე-
ბოდა მანჯუნავ ზე მანცხნივ. დასასწულ იგი დაწვა, მო-
იკეტა თვისნი ცოცნი ზე დასდო წვერი ალაგსა ზედა,
გათან კაცა ჰყაანაულაბს თაგვსა.—

ხანდა-ხან იგი გაალოკდა ცუჩებსა, უსათუოდ წო-
მელ მას გაეთავებინა თვისი საუხმე ზე მეწინათ შევატყე მისი
განზრახუა შეეჭამარა წომელიმე ცხოველთ, იქმნეს ქურ-
ციკი; ლომი ანა იყო მშაერი მაგრამ მან მოინდომა შენა-
ხვა ჩემი მის დროებისათვის წოდესაც მას მოუა მადა, ზე
წოდესაც ლომთა უყვანსთ ახალი ხონცი ამისათვის
იგი აღწიხამდა გემოვნებასა ჩემსა, მაშინ წოდესაც
კუჭი მისი სწულებით მომზადდებოდა სამხანისათვის.—

ანშეამლება ან დამეთანხმით, წომელ მდგომარეობა
ჩემი იყო კრიტიკებრივი. მე წამეკითხა მოგზაურობა ეწ-
თისა მისსიონქნისა, წომელ ერთხელ ლომმან შეიანახა
ესრეთითა სახითა გოცტენცოტი მთელიდდე; გაწნა სა-
დამოს თუ ან შევცდები, ცუკემ, მოუძლურებულმან და-
დალულაობისაგამო დაიძინა. ოდესც განიჯვიბა მან, ლ-
ომი უკვე აღაწ იყო.—

ეგ ისტორია მეც ვატი, შევნიშნე მე ამბის მთხრობელსა,

ეს გოტტენტოტა იყო შუბენიერესი. —

თქსითა ორდანობითა ზე ჩვეულობითა, მომიგო ვა-
ჭარქან ლომი სხუა ანა წადიე ანს, ვათან კატა დიდ-
ისა სახითა წომელნიე მოგვითხრობენ მისისა სულგრძე-
ლუბისათჳს ზე მიუწქენ მას კეთალშობალურთა გმბნ-
ბათა: ესე სწულეობთ სიტრუკა! თუ ლომი აწანის მშა-
ეოი ზე შეემთხვევა ნადიწსა, იგი ხშირად გაუვლის გვე-
რდხედ ზე ან მიქცევს მას ზედა უურადღუბასა. იგი იშ-
ვათად მოკლამს უწთისა სიამოვნისათჳს მოკვლად; გ-
ანა, თქსითა ბუნებითა, კატატა ესე ვათანთა, იგი თა-
მაშობს თაგვთან სანამ ან მოშვიდუბის. იქმნება თქუჭნ
ჭსთქოთ, წომელ ესე აწის კიდევ შეიდგანი მისის ფიტ-
ხელის ბუნებისაგან; ზე თქუჭნცა ჭსცდუბით: იგი მხოლ-
ოდ ინახავს ცოცხალსა თჳსსა მსგეწმლსა სადილისათჳს.
ცნობილ აწს, წას მოქმედობს ლომი ამგვან შემთხვევა-
ში, წოდესაც მას უნახავს გემო კატის კოწცისა; მანც
ზე მანც, აი წას ამტკაცებენ მცხოვრებნი ამა მხრისანი.
სიტყუსამებრ მათისა იგი ულის წათამც კატმან დაიძინოს
ზე დანახავს წა შირველსა გაძვწასა მისსა დროსა გდგ-
იებისასა, მივანდუბა მსხვეწმლსა ზედა. ლომი. დამცვა

ელი გოტტენტოტმა, უიუთ იუო დან გეგნილ კომლი-
ხამე ხმაუწობითა ანუ უეცარის ადშოთებითა ძალინ ღ-
წოსა ცუვისა თვისისა შესახვედ ჩემსა მე აწვიჭუნეუ-
ლობდა რომელ ბოწოტი მხეცი ელოდა მას წამსა, ოდ-
ეს მე წავაქცევოდი დადალულობისა გამო, წათამცა
შეიდეგ მოშვანდნოდა მე ზინველსავე ჩემსა შეპყანსა ზ-
ედა. მე ვიქნები ცოცხალი იქამდისინ, ვამბობდი მე ჩემს
თავში, სანამ თქვანნი ჩემნი იქმნებინ განდებულნი; ზ
უკეთუ მე დავაძინებ, მამან განვიდვიძებ ლომის მუცელ-
სა შინა. გამოვუყანდი წა ესწეთსა კიდუწმდგომანებისა,
მე უნებუწად დამაუწყოლა ზ აწა შექემლო დაჭეწა ჩე-
მი, ხმამოუდებლად, სხვებ, ნუ შეშინდები ჩემს ბედზე-
ედ, მითხნა გოტტენტოტმა; თქუ წნ მხედავთ მე წინაშე
თქუ წნსა ცოცხლად ზ მშვიდობით, მე მსურს ოდენ მა-
ოქცეთ თქუ წნ ცნობა, იმ განსაცდელისა, რომელშიაც
მე ვიმყოფებოდი, წინათვე ვადრე გაიმბობდე, ვითაწითა
სახითა განვთავისუფლდი მისგან. განვაცარე წა ერთი
დამე ესწეთითა სახითა, მე, წასაკვირველია, ვგწმნობდი
ძრეულსა შიმშილსა ზ საშინელსა თულებასა. საბედნი-
ეროდ მე მქონდა ბუთილკა სავსე წყლითა, რომელიც მე

დილით გამოვატალე ზე ახლა ანა ვგძმნობდი წყურვილ-
სა. უიბისოთ მე ან შექედლო მოთმენა ყოველთა სულიე-
რთა ადმოეთებათა ზე თუბიკიუერთა დადალგათა თანა, წ-
ომეღნიცა მე გამოვსტადე იმ დამესა. მზე ადმოგადა რა
გეულობრივისა ელვანებითა, ვითან ჩვეულებნივ ადმოინ-
დის ჩვეულებნის ელვანებითა, ვითან ჩვეულებნივ ადმო-
დის ამ მხანესედ, ზე თითქმის იმავე საათს განაბნივა დჟუ-
ანნი შანჯანდედისა, წომელთაცა გაახურეს ქვაშა გან-
ეიოს ჩეისა; მე უეტრად გამოვინდი შოწის ზრთა ცეც-
ხლთა, ზე ვთქობდი, წომელ ცუკავი ჩემი უთოოდ დანა
წვის. თავსედ მესუნა მე შლიაჰა განიერის ყურებითა ზე
სინაქლემისა ბუმბულათა; იგი ჰვანამდა სახესა ჩემსა მ-
ინის-ზორ შუქთაგან; ანა მიმხედველი ამისა, ანას დროს
მზე ან მჩვენებია ესრეთ სამამოთ; იქმნება, ეს წანმო-
დგებოდა მისგან, წომელმე დიდხანს ან მეჭამა ზე ანც
მინებოდა. გარნა მე განვაგძმელედი დაცვასა სულის
სიბტკიცისასა ზე მოველოდა მე ვინგელსა სასანგებლო-
სა შემთხვევასა, წათამც გადავჩეროდი. ჩემთა კაცთა
შეეძლოთ შეკრება სიმხნისა სრულად მოსვლა ჩემდამი
შესაწევრელად. ოჰ! მე ვაცოდა მათი გაუხედაობა, ვი-

ცოდა, რომელ იგანი ვერ გაბეჯენ მღვსვლასა ახლოს, გათანადენ მალასა მეოთხესედა; ზე ამა შემთხვევაში ლომი დაინახებდა წა მათ უეჭველად მამვანდებოდა მე ზე გადდასწვებოდა დაბოლოებასა ჩემისა საეჭო მდგომარეობისასა. —

განა წასთვს, გეითხე მე მას, თქუწნ ანა ჭსტდილომდით ახლად თქუწნის თოფისა გატენისათვს.

მე ვიყავ ესე გამოცდილება მომავლო მან; მაგნამ მონგულსავე შემკნახედა, ჩემის მხრით, მაშინვე ძველმან მღვსვლამან ადიდო თავი ზე დაიწყო დრუალი, ვითომც უნდოდა სათქმელად; ანა, ანა, ჩემო საყვანელო, ოდენ შეეხო . . . თუ რომ მე გაჩებოდა წინა-ადმდეგობა მაშინ უეცრად განოზინდე ოდო მისსა ბეჭვანთა ქვეშე ზე გათანაცა მოვასწრებოდა ჩაუწასა თოფის წამლისასა. ის იყო საშინელი ლომი, თვთ უდიდესი მოგონიცა მე ოდესმე მინახავს, დიდის ჭვადანა ჭვანითა ზე ფრანდ გუდაგის თვალებითა. თქუწნ ან შემოდლიანთ წანმოიდგინოთ, გათანა დიდი ვეწაგობა აქუსთ დიდთა ლომთა იგი, რომელიც იწვა წინაშე ჩემსა, ძალიან კარგა ეუუწებოდა მნიშვნელობა ჩემისა თოფისა, უეჭველად მან ი-

ცოდა. ეგრეთვე, რომელ მესობლათ იმყოფებოდნენ ჩემნი კაცნი, ამასათვის რომელ უამითი-უამად გადაავლებდა სეჭო სახით თქალთა მას მხარებს, სადაც იყო უწყება. მე ვგონებოდი, რომელ ფული ძრეულ სიტყვად შინაგან ჩემსა, ზე განდამეტებული ოფული მომწედა სხეულსა ჩემსა.—

ნამ საგან იყო, დავიყვირე მე, რომ ლომიცა დავა უქნავად განგმობასა შინა მტოელისა დღასსა?

ანა სრულებით, “ განგმობ ვაჭანმა “ წინამდებ, იგი იყო ძალიან მოუსვენებელ, ხოლო მასთან, იგულ-კების, ანცა მე ვაყავ ძალიან მოსვენებული. ჩვენს ას-ლოს გამოიჩინებდნენ ჯოგი ზუბთა დადანასაგდენ წალომსა, იგინი მისწამულად დაბრუნებოდნენ ზე თავ-ქვე გაქცეოდნენ მეორეს მხარეს. ლომი აღამართა ცოტეზუდ დაბრუნდა ნახევარზე ზე თქალნი მისნი ვად-ახრილდენ საუწყებლად გაქცეულთა. ლომთა გაშმაგებით უყვანსთ კორცი ზუბთა, ზე მე მოველოდი, რომ ჩემი მბძოლი გამოუდგება მათ დასაჭედად; ვანნა მან, უეჭველად, ან იფაქა გაცვლა დამზადებულია უვნობელზე; მობრუნდა ჩემკენ, ზე ხელ-ახლად და-

წვა მიწახედ, დიუოდა საშინელითა სახითა ზ მიუხრე-
ბდა მე დიდის სიმკვირცხლითა, ვადრე უწინაჲს ამა
ისა, ვითომ უნდა ამით თქმა: ხედამ, ჩემო მეგობარო,
რომელ შენის გულისათჳს მე დაკარგე ზუბი; ახლა
შეგიძლიან გამოიცნო მექნება მე განზნახუა შენის ც-
ოცხლად გაშვებისა? წა საკვარველია ჩემ გუნებაში, მე
ავაგსე იგი საშინელითა შეჩვენებებითა; გაწნა ვცდ-
ილობდი ან გამოეთქუა ანცა ერთი თხზა, ვშიშო-
ბდი წა სხუთა შედგომილუბათაგან. —

მსწკაფულ მე შევნიშნავდი, რომელ ღომიან ორჯუ-
ელ ანუ სამჯუქ უურადდებით მიიხედა მას მხარეს, სა
დაც იმყოფებოდნენ ჩემი ურმები, შედეგ ადგა ზ გა-
წნისხებით დაადმუვდა, განადო შიდი ზ მჩვენებდა წა
თჳსსა უბებთა, ვითომც დანახა წადაცა უსიკვინო თ-
ავისა. შემდეგ მე შევიტყე, რომელ ჩემნი გაცნი გან-
დვიდებულნი აწხოლლონისაგან, ალაჭუნენ თ ვითოფ-
ხაბდინ ზ მოაწვინეს ზოცვას სიმაფლედ. აქედამ სა-
კვარველად კარგათ განიწყოდა ღომი ზ მისგან უან-
აულოზა ადრეულსა მდგომარეობასა შინა; გაწნა ოჯეს
იგი ადგა ზ მიბრუნდა მათკეთ, იგინი მიბრუნდნენ გა-

საქართვეთ ზე თათქმას გონება მახდალნი მიწოდენ უ-
კმებთან, კამდენსამე ხანს უკან ლომი კიდევ დაწ-
ვა წინაშე ჩემსა, გასჭიმა თვისი ცოცნი; ამტენაკუ-
ბდა ზე ახასხებებდა თუელთა, მერვერა წომელ მას მო-
სწყინდა ყაწაულობა თავსისა მსხვერძლისა. მაგწამ
ცხადათ მან განსახდგწა დაწჩენა სადამომდი ესრეთ-
სა მდგომიერობაში; თუ აწა იგი უთუოდ მსწრათუ-
ლად დაასრულებდა ჩემთან თავის საქქესა. —

სადამო ხან მე გავიგონე შოწითგან გაუგებელი
ბრდღვანვა. შექდეგ გავაწჩიე ამ ხმასა დმუალი მუ
ლომისა. წომელიც ეძებდა თვისსა მეტოლესა. უკანას-
კნელი წაძენ ჯერმე ხან ადგებოდა, ხან კიდევ დაწ-
გებოდა; ზე მოჭყვებოდა წინა ზე უკან სიადულსა და-
მჭე უხვალისა სახითა სუნამდა მიწასა ვათომ იმყოფე-
ბოდა გაწდაუწყვეგლად ზე ადშოეთებაში, გაწწა იგი
იტავდა დუმილსა, ზე უვინილი მუ ლომისა ცოცა-ცო-
ცად დამშგადდა. ესე იყო ჩემთვს დწო თვთ დაბტა-
ან ჯველისა მოუსვენლებლობისა; ამისთვს წომელ თუ
ლომის ხმაგეცვა მუ ლომისათვს ზე მოეყვანა იგი აქა, მა-
შან წა საკვარველია, იქნებოდა იგი მშეიწნი ზე უთაოდ

ყოფლის უნგანშიოდ მივანდებოდა ფრიად გემოვანსა
ტაბლასა, რომელსაც აქამდისინ მასილმეტოე ინახავდა
თავისთვის. ბებერი მღუფი გგონებ ესრეთ, ჭიუქობდა;
ანი წოგონითა კეთილ მსჯელობითა დანჩა ჩუნიდ. —

დასასრულ იწყო დამება. ცაში მკრთოლვანებდენ გ-
ანსკლავნი; გაჩნა მთვარე ჯერ ან გვეჩვენებოდა. მე
ანეულად განვანჩევდი საგანთა ანა დიდს სიშოკებს-
უდ; ხოლო ადმოსავლეთით მე მეჩვენებოდა ოდენ სიმა-
ღლე ზონტრუთა. შეუძნავი დობი წანომიდგენდა თუ-
ღთა ჩემთა უსახოთა ლეშთა. გაჩნა მას ანეძინა, რ-
ათვარელებდა თვითეულსა ჩემსა მოძნაობასა. ხანდა-
ხან თუღნი მისნი მკრთოლვანებდენ ვითარცა გალანძლ-
ანებული ნაკვეჩხალი. მე ვნუგეშობდი ერთითა ოდენ
იბედითა, მე ჭიუქობდი: დავდგე შეუძნეულად რ ჩუ-
მად, იქმნება, მე დავღალე იგი ანუ მანტ, ან მაგსტე
მას მიზეზი მოვანდნისა ჩემსედა, წინათ სანამა მე
ან მოვისწინაუ რომელსამე უეტანსა შეწევნასა, წად-
გან ესე იყო განდასავალი გოტტენტოტისა თანა.
წათამცა მე ან დაშეკარება ესე უკანასკნელი საშუალ-
ობა უნდა მომეთმინა ძილი, საქმე უზმო რ მეტად ძ-

ნელა მე ვაყავ განდამატებით დადაღული ზე დაგუ-
ცემოდით თულეპისაგან, უძალი ოცდა თექვსმეტ სათ-
შია ზე ანა მეჭამა ოცდა ოთხ სათშია; განდა ამისა,
წამდენნი ფაცხელნი ზე საშინელნი შემთხვევანი უნდა
მომეთინა მე ამ დროს! ჰყერი იყო მოწმენდილი ზე მი-
სი სასიამოვნო მოწმენდილობა უმეტეს მიზინადვიდა მო-
სასვერებელად შედეგ სასიამოვნისა დღისა. გატეშამო
ჩემის სუფევდა მეუღრო ზე მშვიდი დუმილი, ზე მე იმუ-
ლეულ ვაყავ ქმნად, განგმობილის სიმხრისა, წათა ა-
ნა დავხუჭო თუანნი საუკუნოდ. წამდენ ჯერ მე ვაგ-
ბქენ, რომელ თავი ჩემი ჩამოიხწყებოდა, ზე გავისწოლე-
ბდი ახლად ვეძებდით შიშითა ამ ერთს ჰვანდა, რომ
ლოში, იქნეს ემზადება კადეც მოსაგარდნად ჩემსედა.
მანათლად რომ ესე იყო საშინელი. ზე ახლაც კადეც მე
ან შემადლიან ვიფიქრო მას ზედა მოსვერებულის ჰვან-
წითა. მე ვაყავ მსგზავსი განჩინებით სასიკვდილოდსა,
მეოფისა დაჭირებულსა ზე საშინელსა სიზმარში, მს-
წინაულ განიჯვიძებს წა შეშინებსა, წათამცა მოიგონ-
ოს მოახლოებულის დასჯისათვის. ანა მჯერა, რომ მე
შემეძლო მომეთინა ესე საშინელი მდგომარება მთელსა

დამესა. ესე იყო უმადლეს კაცობრივთა ძალთა. —

გაჭარი გაჩუქდა რამდენსამე წამს; სახე მისი იყო შე
ჭმუსვნილი ზ დაფიქრებული, ვითარ კაცისა, რომელსაც
ადმოუთებენ მძამენი მოგონებანი. გაწნა საჩქაროდ მო-
ვიდა ახლად განმტკიცებასა შინა ზ განაგებო თვისი
უბნობა. —

ოწმის ანუ სამის სათისა შექმნა ამისა, რომელსაც სია
ბნელეწი წაგზავნა ცა ზ ქვეყანა, მესმა ყვარნილი: ცხა
ოველთ იწუეს მოსულა წყლის დასაღვევად ადგილს
რომელთამე მათგანთა გამოიარეს ჩემს სიახლოეს; მა-
გნამ მე ან შექმნა გაშინ ჯვარ ანცა ექთისა. ღოა
მი, რომელიც ხედვიდა მათ ძალიან კარქა, განზომდა
ანა დიდისა მოძრაობით თავისათა, ოდესცა იგინი გა-
ნბოდნენ ახლოს მისსა. ზ აქა ამაოდ ვიფიქრობდი
მე, რომელ იგი გამოუდგება მათ; მსწრაფლად ღოა
მი ადგა, შემამხედა მე ზ დაიდგულა. საათმა ჩემმა
დაჰქნა, ვიფიქრობდი მე. მან გაიწორა თვისი ცოცხნი
ზ დაიდგულა კიდევაც უხეტესი განაგებობდა გა-
ნუშოვნებელ ყურებსა ჩემ ზედა. მე დავასკუტენ, რომ
შეგებობდი, მეჭირა წა მანცუნა ხელთ თოფი, ზ მან-

ჭვერში ცხვირსახოცი. ჩემი განზრახვა მდგომარეობდა
მას შინ, წათამცა გადუხადო განდიგანდმო კონდა-
ხი ჩემის თოფისა მის ზინში, ზე შედეგ დაგანჩო ი-
გი ჩავსტენო მას ხელსახოცი შიგ უელში. განძრახვა
ესე იყო ანა დავილი; განნა ეს იყო უკანასკნელი ჩე-
მი იმედი, ზე შე ან მინდოდა სიკვდილი გამოუცდელათ
უკანასკნელის დონის-ძიებისა. სწორეთ ვსთქუა, შე ა-
დან მქონდა იმედი, ჩემი უზინგელესი სუნიგალი იყო
მივანდნილგოყავი ლომისა, რომელიც მტან ჭავდა მე დი-
ლიდამ; შე გოყავ საშანლად გაჭავრებული მას ზედ ზე
მხათ გოყავ უოველსავე ზედა, წათამცა ჭავრნი ამოვია-
ყანო მისი. განნა ესეც იყო კადეც ცარიელი განგ-
აში. შედეგომ წამდენისამე წამისა, მძინგანე მსეცი
დამშვიდდა ზე ახლად დასჯდა უკან ცოცრეზედ; იგი
ან დაწვა წოგოწათაც წინანე, განდა მოიწოდა თა-
ვი თვისი მსგავსად კატისა, რომელიც უუწადღებით ში-
ნჯამს წომელსამე საგანსა. დასასწული იგი გაიჭიმა
მიწაზედ, ვათომ მან დაასწულა თვისნი იჭვინგულანნი,
წომელიც მას აწუხებდენ, განნა შედეგ ათისა წა-
მისა იგი მსწათულ წამოხტა ზე დაიდუვილა თვო მძ-

ვინ ვაჩივებთ სახითა. მე წამოვიდგა ჰზნე, რომელ სხუა
ცხოველი ამავე ნათესავისა მომიხლოვდებოდა უკანით
ჩემსა, ზე რომელ ჩემი ლომი უწყობდა განუოფასს
საშოვანასასა უკეთუ მე ანა ვსცდებოდი სვე ჩემი უნდა
ყოფიდა იყო ჩქანა აღსრულებული. ვიდევ მოვიფიქრე
რომელ ჩემნი კაცნი, მოიხედენ-ფამის სინკელისა მო-
დან ჩემთანა მოსაშველებლად; განა შეეძლოდა მათ
ქონება ესოდენისა კადნიერებისა? ჩემი თულებსა სწ-
ულებით განქრდა. ლომი გაუწყვეტლად იშუოდა, ის
უწყებოდა ხან ერთსა ხან მეორესა მხარესა, ვათომ
ან იცოდა და უნდა ექნა მას. უკანასკნელ იგი ჰზე-
დავდა ზე მე ვხედავდი რომელ იგი ემზადდებოდა გა-
დგმოსახტოელად: სიკვდილი მქონდა მემე ცხვირ წი-
ნა.—

მასვე დროს შეიხვე, ჩემს უკან გამოხდა გაშმა-
გებული ქვათანი, ზე ძნიელმან აღმან გაანათლას გან-
ემომდებანენი ადგილნი. ქვათანი განგმედდებოდა ეს-
მისა ანუ ორს წაშსა, ზე რომელიმე ქმნილება, რომლი-
საც თავი ზე მხარეი შეჩვენებოდა ცუცხლისაგანი, შე-
ნოვანდა შოწის ჩემსა ზე ლომისა. ცოკველმან ახოუ-

შვა საშინელი დიუილი უჩეტეს შაშასაგამო ვადრე გუ
ლის-წყნომასა ზე წამდენსაჲე გადახტომასჲედ სიბნელ-
ეში განქცა. მე შეისვეკვიტანი ახჲოლღონი იმ სახათ,
წოგოწტ გამოჩნდა სწეთ მონასიზად. აღი, წომ-
ლითაც იგი ზინგელად იყო განქეშეოზდუდული ადამ
იყო; განწა თვთუულსა ეელში მას ეჭიანა ომ-ოწი
ანუ სამსში ანთესული წტონი, წომელთაცა ატწიან-
ედა თავის თავსჲედ, დახტოდა, ჰეკიწოდა ზე შმაგობ-
და ვათარტა ჭკუა შემტდაწი; ეწთის ლექსით, იგი ე-
მგზავსეზოდა ბოწოტსა სულსა, თუბტა ჩემთჲს კი იყო
გამომსნელად. საწყალი, იყო ესწეთსა შაშსა შინა,
წომ ძლივ შეეძლო ლაზანკი, ზე აწ ესმოდა ჩემი სი
ტუშა. გასტენე შენი თოფი! გასტენე შენი თოფი!
ევიწოდა იგი, სულს ძლივ იქტავდა, მხეტი დაბწუნდო
ბა კიდევ გატენე თოფი! —

ესე იყო კეთილი წჩევა, ზე მე მაგვევ მას, ვათა შე-
საძლო იყო ჩქანა. ავსდექა წა მე გგმწწოზდი ასწე-
თსა სისუსტესა, ვათაწტა დანბლა დატეული. განწა
სისხლის მოქმედებამან აწა დაიგვიანა ვანსაახლებელ-
ად, ზე წოდექაც თოფი იყო გატენილი, სკენ მაგეშუ-

ბეზღით უბმებთან. აწჳოღღონმან გამასწრო მე, კადევაც შეცუღაუო შაშითა; მას ეჭინა თავზედ მანღალი, ზ მანჯვენა კელში მოკიდებული კერეონი *. განაგმობღა ხტომასა ზ ყვარღღსა, ვითარტა გაუა. წათამცა მით მოიშოწოხს გაწეულნი მხეცნი.—

დასასწულ ჩვენ მავახლოვღით ჩვენ ბინაზედ, კმა კოფილი გავხადე წა ჩევი მადა, მე დავაწეუ კითხვა ჩემის გამომხხნული-სადმი მას ზედ, წა მოხდა ჩეის მოციღღებაში, ზ წოგოწითა სახითა მან გაზედა გამოყვანა ჩემი საშინუღღისა მდგომარეობისაგან. აღმოჩინდა, წომეღღ იგა მწოულ დღეს სტღღობღა განღვაძეზასა ჩემის კადღღისასა საშეულად ჩემდა მოსვღღისათვის. მათ ხელ-ჭევეს ერთის საქმის სატღღულად. წოგოწ მე თქუშენ გაანზეო, გაწნა სინხნემან მათმან შესტვღღა. საღამოს აწჳოღღონმან დაასკუნა მხოლოდ ერთმან თავს იღვას ჩევი გამოსხნა ზ ამის გუღღისათვის მოიგონა მახვალ-გონეზიანი ღონის ძიება.

* კერეონი წმიდა სანთელში გავღღებული ს. მოსკელი ზ დავაგუღღი ასანთებად. მთარგმნელი.

მან აიღო დიდი მანდალი, მოაყარა მასზედ ერთი ზი-
რა თოფის წამალი, მაგრამ საკმაოდ დასკ-
ულესული, რომ საჩქაროდ არ იფეთქოს, ანაჲედ იწ-
ოდეს წყნარა; ზემო ამა შოკისა მოჭვიანა ბზე, ხო-
ლო შუაში მოაყარა მშინალი თოფის წამალი, მეტყე
უოგელი ეს შეხვან ანა დიდის შეკვრითა რტოთა ზ
წკრილითა ჩხანებითა. დაადგა მან მანდალი თავზედ,
იგი დამის მოახლოების დროს წამოემართა გზებზედ.
წოდეს მან გარდაცა ნახევარ გზა, შესტვალა სა-
ხე თვისა მოძრაობისა; მოცოცუვდა რა ძმეულისა გა-
ფრთხილებითა, მოახლოვდა იგი ას ნაბიჯზედ იმ ა-
დგალს დმი სადაცა მე ვაიყოფებოდა, ესრეთ წამელ
დომი ზარკელათ ვერაფერს ვერ ვიძინებოდა. მაშინ მ-
ხოდოდ ზარკელად ვერაგი მხეცრი ადგა ფეხზედ ზ და
იწყო ღიშალი. ამა საშინელ ხმათა ზედა, წოგონაც
ამბობდა აზნოდლონი, გული მისი შეხრებოდა ზ ი
გა იყო მახლოებულად გულის შეიშერისადმი. დაგვაგ
შეუძრკელი იქამდის, სანამ დომი დამშვადდებოდა,
ჩემი ნამაკე მოცურავდა ახლად, წამალიწევდა წინ თა-
თს ვერ ერთსა ანუ ორსა გრესა; შეადგენდა წამ-

დენსამ ნაბიჯსა, იგი დადგებოდა ხუთიოდ მინუტისა. დასასრულ წაცხდა და თავსა თვსა საკმაო ახლოდ, მან ამოიღო კოლოფიდან გოგანდის წუმწუმა ზე მოუყიდა მას. საკმაო აწის შეხება მის ბზისადმი, წათამცა უთუოდ წანმოადგინოს ალი. დროს ამა მომზადებისასა, მეუე უდაბუნისა, გვაჩვენებდა საშანელისა განთავსებისა. განა ახლოდღონმა აწა მისცა მას დრო მოქმედებად; გამოჭქანდა და ჩვენგან თავზე მდებარე მანდალითა ზე ანთებულისა წტოებითა მანჯგენა ხელსა, იმავე ზინჯელსავე წამის უკან იქცა მტრის განსაქცევად. თქუწნ გესმის ეხლა, წისათვს მე ესრეთ შეგკრულვან ამ უმაწვილისადმი. გამომიხსნა და მე სიკვდილისაგან, მან მაჩვენა, იქმნება, უმეტეს გონებისა ზე განუდვისა, ვიდრე მას შემთხვევაში, ოდესმცა მას შეხვედროდა გადაწჩენა სიკვდილისაგან საკუთრისა თავისა თვისისა...--

მე ადვიარე, რომელ თვთ საქმით ესე ბაშვი სრულებით დანს იყო თვისის ბატონის მოწყალეებასა. წადცა შეეხებოდა ღონისადმი, საგონებელ აწს რომელ მას ზედ აწ იყო სენებისა შექმნებ. --

თქუტში სტეფანო, მათხდა მე გოტტონმა, მე ანგა-
რიშა გავასწოდე ავაჩაკთან უოკლის ტანჯვისათვის, წ-
ოქუენიცა მან მოიძულა მე მოთქენად. წოგოწათაც ც-
ხადად ჰსჩანდა, წომელ ეს ლომი ეკუთნოდა წიტხვთა
შოწის კაცის კოწცის შევანებულთა, მაშა აწ იქმნებო-
და დაბეგდო იგი თავის უგულად, მქონდა წა შეძლებს
მოწუგედა მისის დასასწულისა. მე ვიუავ დაწმუნებუ-
ლ წომელ იგა აწ მოშოწდებოდა წყალსა, იქამდისინ სა-
ნამ მესობლად დაწხოლდენ ჩემნი ხაწნი. ვატოდი
წა ამას თანავე, წომელ თწნი სხუანი ვაჭაწნი, დუ-
ონსონი (ზ ლეწი) მამდევდენ მე განგმობასა
თწის ანუ სამის დღისასა, მე დავასკუტწ მათი მოცდა.
მაშინ ჩვენ მივიდეთ საზოგადო წაწსულა სწულებით
ჩვენის კაცებითა ზ ძადლებითა. განგმობასა შინა
თწის დღისასა ჩვენ ვაჭავრებდით მოხუცსა კანობასა *
ვეწ შევამდეთ ძადის დატანებით მისი გამოგდებს
თვისის სოწოდამ, საშუალ კლდისა ზ ჭავანწთა. დუ-
ონსონი იდგა სუუგულაზე ახლო, წოდესაც იგი უკანა-

* სხოლიო: კანობალი კაცთა მჭამელი. შთაწებელი.

სკნელ გამოვიდა, ზე წააქცია იგი ერთის სწოლათა.
მაგნამ ეს იუო ხელოვნობითა სწოლად; ტყუია მოხვდა
მანჯგენა მხარეს ზე გავიდა ქვეშე მანცხვენისა გვერდ
ისა. მე მივეცე მძლეველსა ხუთი გინგანქა სტენლი
ნდა ** ტყავში, რომელიც გავსტენე ჩაღთა ზე შევანახე
ჩემთჳს, მოსაგონებლად მის ღღისა, რომელსაც მე
ზინის-ზინ შეუდგებოდი მას; მინკელის ღღისათჳს მე
გაგონებ ვითარცა თჳთ უსაშინელესასა ჩემს სიტუც-
ხლეში, მყოწესათჳს ვითარცა თჳთ ბედნიერისათ-
ჳს.

დასასწული.

თანგმნილი წესუდით. აღექსანდრე
საჯანლისაგან

** ერთი ქუნცი სტენლინდი ანგლიური იქს წესუდს
7 - 8 წუბლს ასიგნაცს. მითანგმნილი?

ს ს გ ა ზ ს ს გ ა ა ნ ბ ა ვ ი .

ზქმანება ახალციხის ატონადისადმი, მიტრეპული ღენე-
რალ ლეიტინანტის თა ანდრონიკოვისა 5 ს დეკემბერ-
ის. 1853 წლის.

მხუდაწრო! გან ვმოხდები წა ატონადსა, მე მს-
ურს გითხნათ ჩემი გულითადი მადლობა ერთ
ობილ სწათა, ჰატონის სემსახურისათვის, უყვარუ-
ლს შრომის ზ დაკლების ატონისათვის, სიმხნისა ზ
ჭაყვაცობისათვის. მოკლეს დროში ადასრულეთ ამხანა
გრო, მწაგალ სახელოვანი ზ სასანგებლო საქმენი.

კარგათ ემსახურეთ კელმწიფესა ზ მამმუალსა.—

ძლიერნი თურქთა 18 ტ ათსეული, კორწუსი 14 ს ზაწ-
ბაზრით შემოხუდა ჩვენსა სამმდუაწსა, შემოეტყუა ახა-
ლციხესა ზ ქქონდა განზწახვა წინ წამოსვლისა, ზო-
რჯომხედ საშუალ საქანთველოსი ზ ქსურდა აველო
ეს მშვენიერი ზ მდიდარი მხარე. მაგწამ აწეგურში
დააყენა თურქნი ძლიერმან სიმბატემან. წვა ლოტამ

ზესტისა ზ ბელასტოკისა ზოლვისამ. თბილისის ქვე-
ითას ქართველთ დრუჟანამ, უზაბაზნოდ, უცხენოსნ-
ათ დაიფარვიდენ და დიდსა აბოზსა, მხედ მიეგებ-
ნენ თურქთა ქვეითსა ზ ცხენაან ზ საზაზნაან ჯა-
ბსა, დააურა უკელ მხარეს მათი დაცემა, ზ თვითონ
მისცუდენ მათ შტოკებითა, აზბინეს 7 ი გერსტი, წა-
ათვეს ერთი საზაზნანი, ბაიჩახი, ნიშნები, მწავალი სა
ჭურჭელი ზ შარბა. ეს ომი იყო ნიშანი თურქთა ძ-
ლევისა. აქ მიჩვეულად დენეწალ მაიონმან ბარუნენ გა-
ცნა თურქთა რეგულას ჯაბსა რუსეთის შტოკები.—
ამავე დროს ვალნის ზოლვი, დაატვაგდა ვრცულსა ზ
მწავალ ეროვანსა ქალაქსა, იდგა 16 დღეს სიმაგრე
ში ცივის ცას ქვეშე ადგილსა, სადაც ესეთივე სიცი-
ვე აწი როგორც რუსეთში. მტერთა ვანზნახვა
ქალაქზედ დასხმისა, იყო გამანჯვრებით შეუერებული დ-
ენეწალ მაიონ კავლევსკისაგან.

12 ს ნოენბერს მოველ მე ახალციხეს, აწუწის
ჯაბითაა მტრის ძალა ერთი ორად გარდა მეტობდა რ-
ვენსა ძალსა: თურქნი იდგენ მაგარს ადგილებში ზ
განძნახვიდენ უკანით ჩვენზედ დაცემასა ადარ იყო

დრო დაუფრებდასა, მდგომარეობა ჩვენი იყო საშაშო, უნდა გვემოქმედნა განდაწესებოთ, წავგედათ თურქუბზედ მტკიცის გაზნახითა ან დაგვემადცნა ზე ან დავხოცილვიყავით, დავტეშუდვიყავით ზე დაგვერქანა აუწიციხელი ჯანი მტრისა, ანუ დავხოცილ ვაყავით ახლოს ახალციხისა. დილით 14ს დიციხისა, მოვიწვით შექმედ უოკლად უმადლესი ჩვერ წავგედათ ასადეჲად თურქთა სიმაგრეთა.—

დადაცობათ ნიკალაევცციის ადეჲის დროსა ოსმალთაგან, მტერნი, თადვით ქუდუულად შეეზანენ ზე დაესხნენ სიმაგრესა. მაგრამ ჩვერკი წავგედათ სუქლისშა ანა თადუულად ზე ანც მინანვით, წავგედათ ცხადად, მზე ბწყინვალთან დდეში, ზე ციხის ზანბახნეჲის სდოლით ვაცნობეთ ოსმალთ, დემოლოთ დადეჲმალე ისაჯანი მოვა საბრძოლად დასამადცხველად ზე ანუ სასიკვდილოდ უწმუნოთა თანა.—

უთუღმან აკურთხა ჩვენი საჭურველი, თურქთა ვერ შეიძლეს დადგომა ვერც ერთ ადგილში, თქვენ წინ. ვერცა წამ შეაყენა თქუნი ვაჟკაცური შეტევა ანც ჩქანმა წუალმა, ანც მადალთა კდდეთა ზე მათათა, მოთუ-

ნილთა ზანბაზნებითა ზე სანგებითა, ანც ზანბაზნისა
საფანტის ტყვიამა ზე შტოკმა მტრისამა. თუქნი ჯერ
იღებენ ზე ვაჟკაცუწად იბძოდენ, მაგწამ მერე შე-
კრთენ, ზე გაიქცენ თქუშნის მიწისაგან, ტულს იო
დგინება ზე სიმსნე თქუშნი, ამხანაგრო, ესე ოდენ
დიდ, იყო, რომ აწამთუ უნდა მიგვეშვიო თუქქუ-
ზედ, უნდა დაგვეჭინეთ: ყველანი იწევდით წინ,
თითქო მიგიზადავდათ სახე მტრთა. დენეწალ მათი
ძინეობადი, რომელიც მიწველი იყო გარე მოუე-
რლი ტყვისაგან ზე იქმნა დაჭრილი, თითქმის ძლივ მო-
ასწრო გამოსვლა ტყცხლისაგან შესახვევად ზე მოსა-
საჭრელად თითისა, წათა მსწრაფლად მობრუნესულ-
იყო თავის გვირგვინს, იშათ გადევ მოასწრეს ბძო-
ლაში წანთმევა 7ს ზანბაზნისა ზე ადება სოფლის
სუფლისისა.

ყველა ჯანზედ უმჯობესად განსხვავდა ზეხოცა, აგ-
რეთვე კარგათ იბძოდენ წინა ადმგუგ თუქქო, ყა-
ზახნი 21ის ზოლკისა ზე გოწის კეთილ-მოზილთ დ-
რუჟინა, სუყველას გერ დაუთვლით ძმანო, წა ან წა-
განთვით მტრთა, ყველა ომში. 14ი ზანბაზანი ესე ი-

გა მთელი მათი ანტელენია, მწავალნი ბაიჩასნი, ნაძანნი, ტყვია, წასაღი, უსუები, მატონები, საჭურჭ-
ველი, ბანგი, ცხენები, მწავალი სასელო. თუქთა მა
გვდებოთა იყო საგსე გარეშე. ამხანაგლო თქუჭნი აა
სე შეაძანეთ თუქქნი რომ ახალციხიდან გაიქცენ ჭ
დაუსგქნელად მივიდენ ანდადანში, რომელიც არის 70
გუგსტი, ანსად ან დაუდაბებოთ გზასუდ ამისთვის რ-
ომ იმათ ეგონათ ვითომ თქვენ ქადვდით ჭ თქუჭნი
უწკათი კადევ უსუები უწიოდათ. ახლა შევიტყუე მე რომ თ
რქთა ქვეითა ჯანი მივდა ანდაანში, ძალიან საცო-
დავან სახით დააჭკანგვიათ თავიანთ ბაჩასანი ჭ მწა-
ვალი თოფი ანდადი, ჭ სინტსვილეულისა გაგზავნეს ს
სხუა ადგილებში რომ დაშადონ ის ჯანი ნაწილ ნა
წილ ნააყენონ სხუა ჯანებში.

სადდათნო, თქვენის სიმხნით მოძჩა ეს მხარე ა-
კლებსაგან ჭ ქლაქი ახალციხე დაქტევისაგან. აქ-
აუწნი მცხოვრებნი იყვნენ შემინებულნი ჭ იხლოდ
თქუჭნს გაუკატონასუდ იმედუელ იყვნენ. 14 ს რიცხვ-
სა შემდგომ გამარჯვებისა მჭუნვარება მათი შეიტყა-
ლა სინარყლად. ცოლი ჭ შვილი მათი ეხვედნენ

მუხლებზედ წუხის ჭარის ნაჩაღნიეთა, ჭმაღლობდენ
ლორქენასათჳს. სიზნარეულისა ცუკემლი ხალხისა წარის
საკანთო თქუენთჳს ჭმაღლა.

თქუენის სასახუდს ვსცნობს ჩუენი დიდა ბოღნი-
ქი სასახეო გუდა მისი განხარებებს თქუენსა დედა-
დასა რე გამარჯვებულად.

ლოტიდგნით ჩემსა გუდათადსა მაღლობასა უოგუ-
დთა კეცმითა ნაჩაღნიეთა რე სუგადცუენ ოფიცუენტთა.
ლოტიდთა სასახუნი წარმიდგენია მთავარ მანთებულ-
თან. ვმაღლობ ოფიცუენტთა დენანდადის შტაბულთა, წო-
ბელისც იყვენ ამ ატნიადში. მცოდნენი ამა მხარისა
რე გაგასისი ომისა, ისინი მანთვიდენ ბრძოლასა ჭა-
რისა მათი ბრძოლისა გამოცდილებამ ლომკო მან-
გადი საჩუქებლად. —

მისმან უგანათლებულესობამ, სიმატლით დაზიანა
სებულმა თქუენისა სასახუნი, გამოგზავნა 162 წ-
მდის გიორგის ჭვარნი, განსხუავეთ გამოჩენილთა-
თჳს, 7 ს 14 ს ნოენბერს ბრძოლისათჳს. —

გვალადცა გმაღლობთ თქუენ, მმანო რე ამხანაგნო;
გაუკაცურად, ნაცოლსად რე ეტოგულ ლონად კელმისა

ფისა ზე წესეთისა გამოსინეთ თავი.

განგმობდებით წა, მე ვეკ მიზოგაა სიტყვა გამ-
ოვსტქუა ჩემი გულისთაღი მადლობა. დღე 14 ს ნო
ენბეკსა იქნება ჩემ გულს სახსოვრად ჩემს სიტოცხლ-
ეში. გულისთ ზე ჭაწრით მე ვიქნები უოველთჳს თქ-
ჟმნთან.
